

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS

Rīgā 2023.gada 29.septembrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Dzintra Amerika, senatores Anita Kovaļevska un Ieva Višķere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz biedrības „Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” pieteikumu par Konkurences padomes 2013.gada 2.aprīļa lēmuma Nr. E02-14 atcelšanu, sakarā ar biedrības „Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 2.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja – biedrība „Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” – apvieno muzikālo darbu autorus un pārvalda to mantiskās autortiesības, par maksu izsniedzot licences muzikālo darbu izmantošanai publiskajā izpildījumā veikalos un klientu apkalpošanas zālēs.

Pieteicēja ar 2011.gada 1.janvāri noteica autoratlīdzības tarifus par muzikālo darbu izpildījumu veikalos un klientu apkalpošanas zālēs.

[2] Konkurences padome ar 2013.gada 2.aprīļa lēmumu Nr. E02-14 konstatēja pieteicējas darbībā Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā un Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta otrās daļas „a” apakšpunktā noteiktā aizlieguma ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli, piemērojot netaisnīgas pārdošanas cenas, pārkāpumu un uzlika naudas sodu 45 645,83 Ls. Aprēķinot pēdējā finanšu gada apgrozījumu naudas soda noteikšanai, Konkurences padome ieskaitīja apgrozījumā arī atlīdzību, kas iekasēta un tiek nodota autoriem.

Izvērtējot tarifu pamatotību, Konkurences padome salīdzināja tos ar Igaunijā un Lietuvā noteiktajiem tarifiem. Konkurences padome konstatēja, ka pieteicējas piemērotie tarifi ir ievērojami lielāki par Igaunijā noteiktajiem tarifiem un lielākajā daļā platību kategorijās arī par Lietuvā noteiktajiem tarifiem. Sākot no 81 m² atzīmes un beidzot ar telpu platību kategoriju no 201 līdz 300 m² (aptuveni pie atzīmes 260 m²), autoratlīdzības tarifi Latvijā ir pat vismaz divas reizes augstāki nekā Igaunijā un Lietuvā.

Lai iegūtu ilustratīva rakstura informāciju, Konkurences padome salīdzināja tarifus, kādi tiek piemēroti tirdzniecības telpām citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, ņemot vērā ekonomisko un patērētāju labklājības situāciju atspoguļojošo pirktspējas paritātes indeksu, kas izteikts no iekšzemes kopprodukta. Konkurences padome konstatēja, ka Latvijā maksājami tarifi, salīdzinot ar citu Eiropas Savienības valstu tarifiem, ir vieni no augstākajiem, jo sevišķi, sākot no maksājumiem par 85,5 m² līdz aptuveni 140 m² atzīmei, vienīgi Rumānijā maksājami tarifi pārsniedz Latvijā maksājamus. Latvijā maksājami tarifi par 50–100 % pārsniedz Eiropas Savienības tarifu vidējo līmeni, tātad neatbilst prevalējošai situācijai starp Eiropas Savienības dalībvalstīm.

Tādējādi Konkurences padome secināja, ka pieteicējas noteiktie tarifi publiskajam izpildījumam veikalos un pakalpojumu sniegšanas vietās tajās kategorijās, kurās tie ir ievērojami augstāki par Igaunijā un Lietuvā noteiktajiem tarifiem, uzskatāmi par nepamatotiem. Pieteicēja arī nav spējusi objektīvi pamatot, kādēļ tās noteiktie tarifi ir augstāki nekā pārējās Baltijas valstīs.

Pieteicēja Konkurences padomes lēmumu pārsūdzēja tiesā.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 9.februāra spriedumu pieteikums apmierināts daļā.

Izskatot lietu kasācijas kārtībā, Senāts uzdeva prejudiciālos jautājumus Eiropas Savienības Tiesai, uz kuriem atbildes sniegtas 2017.gada 14.septembra spriedumā lietā *Biedrība „Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība”*, C-177/16, [ECLI:EU:C:2017:689](https://eur-lex.europa.eu/eli/cjrep/litj/qoc/2017/689) (turpmāk arī – Eiropas Savienības Tiesas spriedums AKKA/LAA lietā).

Ar Senāta 2018.gada 6.februāra spriedumu lietā Nr. SKA-7/2018 (turpmāk – iepriekšējais Senāta spriedums izskatāmajā lietā) apgabaltiesas spriedums atcelts.

[4] Izskatot lietu no jauna, Administratīvā apgabaltiesa ar 2019.gada 2.janvāra spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Konkurences padome pareizi noteikusi konkrētās preces tirgu un ģeogrāfisko tirgu, secīgi – arī konkrēto tirgu. Lietā ir strīds par autoru noteikto tarifu pamatotību muzikālo darbu izmantojumam veikalos un pakalpojumu sniegšanas vietās. Tādējādi konkrētās preces tirgus ir muzikālo darbu izmantošanas publiskajā izpildījumā veikalos un klientu apkalpošanas zālēs tiesību pārvaldīšana. Pieteicējas darbības ir iespējams izvērtēt muzikālo darbu izmantošanas publiskajā izpildījumā veikalos un klientu apkalpošanas zālēs tiesību pārvaldīšanas tirgū kopumā. Tā kā pieteicēja iekasē atlīdzību par autoru darbu atskaņošanu no Latvijas komersantiem, konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir Latvija. Tādējādi konkrētais tirgus šajā lietā definējams kā muzikālo darbu izmantošanas publiskajā izpildījumā veikalos un klientu apkalpošanas zālēs tiesību pārvaldīšana Latvijā.

[4.2] Pieteicēja ir vienīgā konkrētā tirgus dalībiece un atrodas dominējošā stāvoklī muzikālo darbu izmantošanas publiskajā izpildījumā veikalos un klientu apkalpošanas zālēs tiesību pārvaldīšanas tirgū Latvijā.

[4.3] Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta.

Saskaņā ar Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteikto jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkāda veidā

ļauņprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Dominējošā stāvokļa ļauņprātīga izmantošana var izpausties arī kā netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana. Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta otrās daļas „a” apakšpunkts noteic, ka uzņņmumam, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļauņprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Dominējošā stāvokļa ļauņprātīga izmantošana var jo īpaši izpausties kā tieši vai netieši uzspiestas netaisnīgas iepirkuma vai pārdošanas cenas vai citi netaisnīgi tirdzniecības nosacījumi.

Konkurences padome pamatoti secinājusi, ka attiecībā uz augšupejošo tirgu gadījumā, ja pieteicējas noteiktie pārmērīgie tarifi attur tirgus dalībņiekus izmantot autoru, tostarp ārvalstu, darbus, samazinās gan Latvijas, gan ārvalstu autoru ieņņmumi. Izvērtējot pieteicējas darbību ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, Konkurences padome pareizi secinājusi, ka netaisnīgu (pārmērīgu) cenu piemērošana lejupejošā tirgū ietekmē to komersantu konkurētspēju, kuri nodrošina pieteicējas pārstāvēto autoru darbu publisko izpildījumu.

Lietā ir piemērojams Eiropas Savienības tiesību regulējums, jo pieteicējas rīcībai, piemērojot netaisnīgos (pārmērīgos) tarifus par mūzikas autoru darbu izmantošanu, ir ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.

[4.4] Konkurences padome secinājusi, ka pieteicējas piemērotie tarifi par muzikālo darbu izmantošanu veikalos un pakalpojumu sniegšanas telpās ir ievērojami lielāki par Igaunijā noteiktajiem tarifiem un lielākajā daļā platību kategorijās arī par Lietuvā noteiktajiem tarifiem. Sākot no 81 m² atzīmes un beidzot ar telpu platību kategoriju no 201–300 m² (aptuveni pie atzīmes 260 m²), autoratlīdzības tarifi Latvijā ir pat vismaz divas reizes lielāki nekā Igaunijā un Lietuvā. Saskaņā ar pieteicējas sniegto informāciju tieši šajās kategorijās klientiem Latvijā bija izsniegtas 28,5 % jeb 526 licences (kopējais licenču skaits – 1845).

Cenu pārmērība pārsūdzētajā lēmumā konstatēta tikai vienā lietotāju segmentā (pēc veikalu un pakalpojumu sniegšanas vietu platības). Eiropas Savienības Tiesa spriedumā AKKA/LAA lietā ir sniegusi atbildi, ka cenu pārmērības vērtēšana atsevišķā šādā segmentā ir pieļaujama, ja ir pazīmes, kas liecina par to, ka autoratlīdzību iespējamaais pārmērīgums attiecas uz minētajiem segmentiem, un tas jāpārbauda tiesai.

Senāts izskatāmajā lietā ir vērsis uzmanību uz Konkurences padomes norādīto, ka būtiska cenu atšķirība ir konstatējama tieši nelielo lietotāju segmentā, un atzinis, ka Konkurences padome ir skaidri norādījusi, kādēļ tiek vērtēts tieši šis lietotāju segments. Senāts arī atzinis, ka pārsūdzētajā lēmumā pamatoti norādīts, ka pārkāpums arī tikai pret kādu konkrētu lietotāju grupu nebeidz būt pārkāpums tikai tādēļ, ka pret citu lietotāju grupu dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībņieks pārkāpumu nav pieļāvis. Senāts arī noraidījis pieteicējas argumentus šai sakarā.

[4.5] Pieteicēja strīdus periodā konkrētajā tirgū piemēroja netaisnīgas cenas Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta otrās daļas „a” punkta, kā arī Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnē. Konkurences padome, ņņmot vērā arī tās papildu paskaidrojumus, kas ir plašāki, bet pēc būtības nemaina lēmuma pamatojumu, ir pietiekami pierādījusi un izskaidrojusi pieteicējas tarifa (cenas) pārmērību.

Lai noskaidrotu, vai cena ir pārmērīga, ir pietiekami, ja salīdzināšana notiek ar divām valstīm, cenu salīdzinājumam nav noteikti jābūt plašākam. Būtiski ir pārbaudīt, vai Igaunija un Lietuva salīdzinājumam ir izraudzīta atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem.

Konkurences padome ir pārliecināta, ka Baltijas valstis ir vistuvāk salīdzināmās valstis. Tā paskaidrojumā pareizi norādījusi, ka izvēlētajā salīdzināšanas metodē būtiska loma ir salīdzināmo datu objektivitātei. Šī iemesla dēļ ārvalstīm, kuru tarifi tiek izmantoti salīdzinājumam, ir jābūt līdzīgām (salīdzināmām) ar Latviju. Salīdzināmās valstis jāizvēlas atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem, tādiem kā iedzīvotāju skaits, platība, ģeogrāfiskais izvietojums, ciešas ekonomiskās un kultūras saiknes, kultūrvēsturiskais mantojums u. c.

Konkurences padome ir izskaidrojusi, ka lēmumā par līdzības parametru galveno principu valstu starpā tika izmantota saimnieciskā vērtība no lietotāju puses, tiem izmantojot muzikālo darbu publiskā izpildījumā. Pastāvot līdzībām tautsaimniecībā, patērētāju paradumos un iedzīvotāju labklājībā, Latvijas tarifi visobjektīvāk ir salīdzināmi tieši ar Igaunijas un Lietuvas tarifiem. Izvēle salīdzināt autortiesību tarifus ar ierobežotu skaitu tirgu ir pamatota, ja lietas attiecīgie apstākļi to pieļauj, proti, citas metodes izmantošanas rezultātā nevar izdarīt pietiekami pamatotus un ticamus secinājumus.

Konkurences padome pareizi norādījusi, ka arī Eiropas Komisija vairākkārt ir piemērojusi cenu salīdzināšanu, lai noteiktu dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma cenu taisnīgumu, un tās salīdzinājums ir bijis ar ļoti ierobežotu skaitu tirgu vai citu tirgus dalībnieku (piemēram, lietās *General Motors Continental*, *Chiquita*, *Deutsche Post AG*, *Scandlines Sverige AB*). Arī Eiropas Savienības Tiesa *SENA* spriedumā pieļāvuši iespēju, ka tarifu taisnīguma salīdzinājumam ir pietiekami izmantot kaimiņvalstis.

Atbalstāms ir Konkurences padomes pamatojums, ka Savienības valstis ir ļoti atšķirīgas, jo īpaši attiecībā uz iedzīvotāju skaitu, platību, ģeogrāfisko izvietojumu, kā arī ar nevienu no citām Savienības valstīm Latvijai nav bijušas tik līdzīgas un ciešas ekonomiskās un kultūras saiknes kā ar Igauniju un Lietuvu. Savukārt salīdzinājums ar atšķirīgākām valstīm var atstāt ietekmi uz tarifu apmēriem, proti, ir atšķirīga apjoma efektivitāte, monitoringa izmaksas, mūzikas nozīme patērētājiem, atskaņotās mūzikas repertuārs, veikalu izmēru sadalījums utt.

Tāpat pareizs ir Konkurences padomes apsvērums, ka Baltijas valstis vieno vēsture u. c. līdzīgi aspekti, piemēram, ģeogrāfija, izmērs, ekonomikas struktūra, attīstība, demogrāfija. Tāpat pareizi uzskatīts, ka par acīmredzamām līdzībām starp Baltijas valstīm liecina sinhronizēti ekonomiskie cikli, kā arī kopējais iedzīvotāju skaita samazinājums pēdējās desmitgades laikā. Arī ekonomikas politika vēsturiski ir veidojusies ļoti līdzīga, un valstīs īstenotā monetārā politika un banku nozare būtiski neatšķiras.

Pamatots ir Konkurences padomes arguments, ka lielā recesija 2009.gadā smagi skāra visu Baltijas reģionu, tomēr visas trīs valstis piedzīvoja strauju atveseļošanās procesu un tagad tuvojas savam potenciālam. Protams, ka pastāv nelielas atšķirības Baltijas valstu ekonomikas attīstības tempā un lielumā, tomēr valstu ekonomikas struktūra ir ļoti līdzīga, un tā ir līdzīgāka salīdzinājumā ar citām Savienības dalībvalstīm.

Jāpiekrīt Konkurences padomes vērtējumam, ka ārējā tirdzniecība pēc izcelsmes un galamērķa valstīm parāda, ka Baltijas valstis darbojas integrētā tirgū. Lai gan tirgus apjoms ir mazs, tirdzniecība Baltijas reģionā veido 10–30 % no katras valsts eksporta un

importa; pastāv arī liela tirdzniecības partneru sakritība ārpus Baltijas valstīm. Baltijas valstīm ir daudz kopīgu iezīmju, kas liecina par kopēju integrētu ekonomiku.

Pārbaudot lietai pievienoto citu valstu autortiesību pārvaldības organizāciju sniegto informāciju, secināms, ka daudzās Savienības valstīs, īpaši tajās, kuras Savienībā ir no tās izveidošanas, autoratlīdzības tarifi par mūzikas publisku atskaņošanu veikalos un klientu apkalpošanas telpās pastāv nemainīgi ļoti ilgu periodu, un tie jau sākotnēji ir apspriesti ar tarifu maksātāju pārstāvju organizācijām un samēroti ar to interesēm.

Konstatējams, ka vairākas valstis samērīgu autoratlīdzības tarifu noteikšanā vai jau ilgstoši esošo tarifu samērīguma pārbaudē papildus citiem kritērijiem izdara salīdzinājumu tieši ar kaimiņvalstu tarifiem (piemēram, Īrijā, Čehijā, Slovēnijā, Zviedrijā). Tādējādi ir redzams, ka tarifu samērības pārbaudē nereti tiek izmantots salīdzinājums tieši ar kaimiņvalstīm, un tam parasti ir objektīvs pamats, kā tas ir arī Konkurences padomes skaidrojumā par Baltijas valstu salīdzināmajām pazīmēm.

Konkurences padome ir pārlicinoši un detalizēti izskaidrojusi, ka reālā iekšzemes kopprodukta gada pieauguma tempa korelācija starp Baltijas valstīm ir ievērojami augstāka nekā salīdzinājumā ar citām Savienības dalībvalstīm. Korelācija starp Igauniju un Latviju ir 91 %, starp Igauniju un Lietuvu – 87 %, savukārt starp Latviju un Lietuvu – 90 %. Šie rādītāji ir augsti un liecina par izteiktām līdzībām starp Baltijas valstīm. Augsta korelācija ir novērojama arī ar citiem makroekonomiski nozīmīgiem mainīgajiem (privātais un publiskais patēriņš, investīcijas, eksports, imports, bezdarba līmenis, algu līmenis, patēriņa cenu indekss). Par Baltijas valstu ekonomiku līdzību liecina vairāki ekonomiski rādītāji.

Baltijas valstu ciešās korelācijas attiecībā uz dažādiem makroekonomiskajiem rādītājiem liecina, ka šo trīs valstu ekonomikas ir savstarpēji līdzīgas un salīdzināmas. Tādējādi salīdzināmi ir arī Baltijas valstu tirgi. Turklāt Latvijas, Lietuvas un Igaunijas patērētājiem ir līdzīgs patēriņa preču un pakalpojumu groza saturs.

[4.6] Konkurences padome ir apkopojusi informāciju par tarifiem, kādi tirdzniecības telpām tiek piemēroti citās Savienības valstīs un salīdzinājusi tos ar pieteicējas tarifiem. Salīdzināšanai izmantoti to valstu tarifi, kas veidoti atkarībā no klientu telpu lieluma.

Konkurences padome pareizi norādījusi, ka objektīvam salīdzinājumam ir jābūt starp valstīm ar līdzvērtīgu ekonomisko un patērētāju labklājības situāciju, tāpēc Latvijā piemērotie tarifi ir jāsalīdzina ar tarifiem pārējo Savienības valstu mērogā vienīgi, ņemot vērā pirktpējas paritātes indeksu. Konkurences padome secinājusi, ka Latvijā maksājамie tarifi, salīdzinot ar citu Savienības valstu tarifiem, ir vieni no augstākajiem, jo sevišķi, sākot no maksājumiem par 85,5 m² līdz aptuveni 140 m² atzīmei, un vienīgi Rumānijā maksājамie tarifi pārsniedz Latvijā maksājamos. Latvijā maksājамie tarifi par 50–100 % pārsniedz Savienības valstu tarifu vidējo līmeni, tātad neatbilst prevalējošai situācijai starp dalībvalstīm. Redzams, ka Latvijā tarifi ir būtiski augstāki nekā vairumā Savienības dalībvalstu, un tie ir vieni no pašiem augstākajiem Savienības mērogā.

Jāpiekrīt Konkurences padomei, ka tarifu salīdzinājums, ņemot vērā pirktpējas paritātes indeksu pret iekšzemes kopproduktu, ir iespējami visobjektīvākais. Tādējādi, pastāvot krasām tarifu atšķirībām starp kaimiņvalstu – Igaunijas un Lietuvas – tarifiem, vienlaikus objektīvam tarifu novērtējumam izmantojams arī Latvijā piemēroto tarifu salīdzinājums ar citās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem. Veicot šādu salīdzinājumu, Latvijā piemērotie tarifi būtu uzskatāmi par pamatotiem vienīgi tad, ja tie nepārsniegtu

Savienības vidējos tarifus, kas aprēķināti, ņemot vērā valstu pirktspējas paritāti pret iekšzemes kopproduktu.

Arī Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā nav apšaubīta Konkurences padomes piemērotā metode, citstarp Konkurences padomei pārbaudot pieteicējas iebildumus par tarifu samērīgumu Savienības mērogā, veicot salīdzinājumu arī ar pārējām Savienības dalībvalstīm un pārbaudot datus, kas jau iegūti salīdzinājumā ar Latvijai tuvākajām kaimiņu dalībvalstīm, lai pārliecinātos par savu secinājumu pareizību.

Senāts šajā lietā norādījis, ka salīdzināšanas iespēja ir jāvērtē tieši tirgus kontekstā, jo salīdzināšanas mērķis ir netaisnīgu cenu noteikšana konkrētā tirgū. Tieši šādu salīdzinājumu Konkurences padome, īpaši ņemot vērā tās papildu paskaidrojumus lietā, ir veikusi.

[4.7] Pieteicēja kritizē iestādes izmantoto Eurostat rādītāju tec00114 (iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju pirktspējas līmeņa vienībās), atsaucoties arī uz lietā iesniegto Dr.oec. Ineses Spīčas atzinumu.

Nav pamata uzskatīt un pieteicēja, citstarp izmantojot arī I. Spīčas atzinuma secinājumus, to nav pietiekami pamatojusi, ka pārsūdzētā lēmuma 8.2.punktā veiktais salīdzinošais aprēķins ir kļūdains. Minētais atzinums pamatā balstās tā sniedzējas viedoklī, ka pārsūdzētajā lēmumā izmantotā metodika pēc būtības ir nepareiza, proti, ka Latvijā noteiktos autoratlīdzības tarifus par muzikālo darbu izpildījumu veikalos un klientu apkalpošanas zālēs nav pareizi salīdzināt ar citu valstu tarifiem. Šāds secinājums ir pretējs Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā norādītajam, līdz ar to šādu atziņu nevar atzīt par pareizu.

Pārsūdzētā lēmuma 8.2.punktā ietvertais pamatojums atbilst Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā paustajām atziņām. Konkurences padome ir ievērojusi mērķi – salīdzinājumā ar citu valstu tarifiem ņemt vērā atšķirības starp valstu iedzīvotāju pirktspēju (jeb lai salīdzināšanas ietvaros noņemtu to cenu atšķirību, kuras iemesls varētu būt valstu ekonomikas un iedzīvotāju labklājības līmeņa atšķirība), kam aprēķina metodē kalpo ietvertais pirktspējas paritātes indekss, un to arī tieši minējusi pamatojumā. Ievērojot minēto mērķi, Konkurences padomes aprēķinos arī izmantots atbilstošs rādītājs tec00114, nevis tec00120, kas kā pieteicējai labvēlīgāks rādītājs minēts I. Spīčas atzinumā.

[4.8] Secināms, ka Konkurences padome ir konstatējusi cenu atšķirību, bet tirgus dalībniekam šajā lietā bija jāpierāda savas rīcības objektīvs attaisnojums.

Pieteicējas papildu paskaidrojumā norādītais arguments, ka Konkurences padomes pierādījumi joprojām neesot pietiekami, lai konstatētu „ievērojamu” atšķirību, līdz ar to atšķirību īpaši attaisnot neesot nepieciešams, nav pamatoti.

Ir pareizs Konkurences padomes secinājums, ka par nepamatotiem uzskatāmi pieteicējas noteiktie tarifi tajās kategorijās, kurās tie ir ievērojami augstāki par Igaunijā un Lietuvā noteiktajiem tarifiem. Proti, pieteicēja nav pierādījusi savas rīcības objektīvu attaisnojumu ne administratīvajā procesā iestādē, ne tiesā. Līdz ar to nav pareizs pieteicējas viedoklis, ka Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā norādītais attaisnojamības tests izskatāmajā lietā nav piemērojams. Turklāt Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi, ka no agrāk pieņemtajiem tiesas spriedumiem nav konstatējams, ka tādas atšķirības kā izskatāmajā lietā konstatētās nevarētu tikt kvalificētas par „ievērojamām”; neeksistē kāds minimālais sliekšnis, sākot no kura, tarifs jākvalificē

par „ievērojami augstāku”, jo šajā ziņā noteicoši ir katras lietas konkrētie apstākļi. Arī Senāts izskatāmajā lietā ir norādījis, ka cenu atšķirības vērtējumā noteicošs ir tās tiesas viedoklis, kas skata lietu pēc būtības, pat ja nav salīdzināšanai tieši izmantojamas Eiropas Savienības tiesas prakses.

[4.9] Pieteicēja citstarp argumentējusi, ka atbilstoši no Igaunijas saņemtajām ziņām Igaunijas tarifu pamatotība konkrētajā tirgus situācijā ir apšaubāma un ka tādēļ Igaunijas datus nevar izmantot salīdzināšanai.

No Igaunijas Autoru biedrības sniegtajām ziņām izriet, ka Igaunijā tarifs pieņemts, Igaunijas Autoru biedrībai vienojoties ar Tirgotāju asociāciju, un paredzēts, ka tarifs netiks mainīts tuvāko sešu gadu periodā. To pieņemot, saglabāts jau iepriekš trīs gadus bijušais tarifa apjoms, ņemot vērā, ka pārejas uz *euro* periodā esot bijusi kampaņa pret nepamatotu cenu pieaugumu sakarā ar *euro* ieviešanu. Pieteicēja Igaunijas tarifu kasācijas sūdzībā Senātam dēvējusi par „vēsturisku anomāliju”.

Uz to norādāms, ka Igaunijas Autoru biedrības paustais viedoklis par tās ieskatā nepamatoti zemo tarifu Igaunijā un par vēlmi to paaugstināt ir saprotams, ņemot vērā, ka tā gūst labumu no ievāktās autoratlīdzības. Taču no sniegtās informācijas vienlaikus secināms, ka, vienojoties par tarifa apmēru, šis viedoklis, kā arī viedoklis par nepietiekamo licences maksu, nav guvis virsroku. Turklāt mazticams, ka kampaņa pret nepamatotu cenu pieaugumu sakarā ar *euro* ieviešanu tika paredzēta uz tik ievērojamu – sešu gadu – periodu. Tāpat pats kampaņas nosaukums jau norāda uz tās mērķi nepieļaut nepamatotu cenu pieaugumu, nevis ekonomiski pamatotu cenu pieaugumu, kas nav saistīts ar valūtas konversāciju. Tādējādi tas vien, ka Igaunijas Autoru biedrība Igaunijas tarifu uzskata par pārāk zemu (līdzīgi kā pieteicēja tās noteikto tarifu uzskata par samērīgu), nenozīmē, ka tas būtu atzīstams par leģitīmu pamatu cenu atšķirībai. Turklāt Igaunijas tarifs nav viens no zemākajiem Savienības valstu vidū.

Ievērojot minēto, pieteicēja nav pierādījusi, ka pastāv izskaidrojams un leģitīms pamats cenu atšķirībai, līdz ar to nav konstatējams šķērslis netaisnīgu cenu konstatēšanai, ciktāl pārkāpums konstatējams tieši pēc Igaunijas un Latvijas cenu līmeņa atšķirības.

[4.10] Pieteicēja izvirzījusi papildu apsvērumus par attaisnojāmības testa piemērošanu lietā.

Pieteicēja norādījusi, ka pārkāpuma periodā tās administrēšanas izdevumi esot bijuši 20 %, ja no tiem atskaita maksājumus uzkrājumos kolektīvā pārvaldījuma programmatūras attīstīšanai, un programmatūras izmaksas esot apjomīgas un neizbēgami nepieciešamas. Administratīvo izmaksu iekļaušanās 20 % robežās esot indikators dominējošā stāvokļa ekspluatējošās rīcības neesībai, jo lielāko daļu administrēšanas izmaksu daļu veidojot darbaspēka izmaksas, un Latvijas darbaspēka nodokļi esot lielāki nekā vidēji Savienībā. Nodokļu ietekme uz darbaspēka izmaksām Latvijā esot lielāka nekā vidēji Savienībā, un šis apstāklis pieteicējas ieskatā ir kvalificējams kā „tirgum raksturīga īpatnība” Eiropas Savienības Tiesas sprieduma AKKA/LAA lietā 59.punkta izpratnē.

Šim viedoklim nevar piekrist.

Pieteicēja nepareizi interpretējusi Eiropas Savienības Tiesas spriedumu AKKA/LAA lietā. Sprieduma 59.punktā Tiesa ir secinājusi, ka izmaksu daļa 20 % apmērā no ieņēmumu kopsummas, ja šīs ziņas ir pareizas, pirmšķietami nav pārmērīgas salīdzinājumā ar autortiesību subjektiem izmaksātajām summām un līdz ar to neliecina

par neefektīvu pārvaldību. Tas nav secinājums par to, ka pieteicējas cena nav pārmērīga un ka nav konstatējams pārkāpums.

Konkurences padome ir pamatoti vērsusi uzmanību, ka pieteicēja papildu paskaidrojumā ir mākslīgi samazinājusi faktisko administrēšanas izdevumu proporciju. Proti, nav objektīva izskaidrojuma, kāpēc tā izmaksu daļā neieskaita maksājumus uzkrājumos kolektīvā pārvaldījuma programmatūras attīstīšanai. Šo izdevumu neiekļaušana aprēķinā nav pamatota un nav attaisnojama. Tādējādi pieteicēja nav pierādījusi, ka izmaksu daļa nepārsniedz 20 % robežu, ko par attaisnojamu atzinusi Eiropas Savienības Tiesa. Konkurences padome papildu paskaidrojumā ir uzskatāmi ar ziņām, kas ietvertas pieteicējas gada pārskatos, demonstrējusi, ka administratīvo izdevumu proporcija attiecībā pret ievāktu autoratlīdzību ir attiecīgi 22 % 2010., 2011. un 2013.gadā un 21 % – 2012.gadā. Tas pārsniedz Eiropas Savienības Tiesas norādīto 20 % sliekšni.

Pieteicēja nav objektīvi pamatojusi, ka programmatūras attīstīšana ir kāds tikai Latvijai raksturīgs un nepieciešams pasākums, kas uzskatāms par objektīvu pārvaldes aparāta darbību apgrūtinošu vai līdzīgu apstākli, vai tikai Latvijas tirgum raksturīgu īpatnību.

Tāpat jāpiekrīt Konkurences padomei, ka administratīvo izmaksu komponentes īpatsvars tarifā nav noteicošs, un tam pašam par sevi nav izšķiroša nozīme attiecībā uz konkrētā pārkāpuma būtību. Pieteicējas uzskats, ka gadījumā, ja pieteicēja šajā proporcijā būtu iekļāvusies, tas pats par sevi būtu pamats atzīt pārkāpuma neesību jeb tas ir „pārliecinošs indikators” pārkāpuma neesībai, ir aplams. Pat saglabājot administratīvā sloga proporciju 20 % robežās, pārmērīgi augstus tarifus joprojām ir iespējams piemērot. Padome ir pareizi pamatojusi, ka gadījumā, ja par vienīgo dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpuma pierādīšanas kritēriju tiktu noteikts administratīvo izmaksu kritērijs no iekasētās autoratlīdzības, šāda pieeja varētu radīt faktisku nesamērīgu tarifu pieauguma risku.

Nodokļu slogs katrā valstī tiek regulēts atšķirīgi, un Konkurences padome pareizi norādījusi, ka, lai objektīvi salīdzinātu nodokļu likmes, būtu jāņem vērā, kā tās tiek noteiktas atsevišķām iedzīvotāju grupām. Tas, ka kopējais nodokļu slogs vispārīgi valstī ir augstāks salīdzinājumā ar citām valstīm, tomēr nenozīmē, ka arī pieteicējas darbiniekiem tas ir augstāks, jo nav norāžu ne par minēto darbinieku algu līmeni, apgādājamo skaitu u. c. apstākļiem, kas raksturo faktisko nodokļu slogu.

Pieteicēja lietā nav pierādījusi ar faktiem un korektiem aprēķiniem pašas apgalvojumu, ka tai ir izveidojušās būtiski lielākas darbaspēka izmaksas nekā citās Savienības dalībvalstīs Latvijas darbaspēka nodokļu lieluma dēļ. Turklāt minētais apstāklis, pat ja tas tiktu pierādīts, arī attiecas tikai uz administratīvo izmaksu iekļaušanās 20 % robežās no iekasētās autoratlīdzības apjoma aspektu, kas, kā jau minēts, pats par sevi nav izšķirošs pārmērīgas cenas esības vai neesības konstatēšanai.

[4.11] Pieteicēja papildu paskaidrojumā lūgusi informēt viņu, ja „nepieciešami aprēķini vēl citos griezumos”. Tādējādi secināms, ka pēc būtības pieteicēja vēlas, lai tiesa lietas sagatavošanas vai izskatīšanas pēc būtības laikā konstatē, vai pieteicējas pierādījumi ir pietiekami pieteikuma apmierināšanai.

Uz to, pirmkārt, norādāms, ka tiesa spriedumu taisa pēc lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanas. Pierādījumi tiek pārbaudīti pirms lietas izskatīšanas pēc būtības pabeigšanas, bet izvērtēti – taisot spriedumu. Otrkārt, attaisnojums tarifa pārmērībai, kā

norādīts iepriekš, ir jāpierāda pieteicējai. Tikai pašai pieteicējai var būt zināms, kas ir tie apstākļi un kādā „griezumā” var pierādīt apstākļus, kas attaisno tās piemēroto tarifu lielumu. Tiesa to pieteicējas vietā nevar izdarīt. Tādējādi pašai pieteicējai bija jāpierāda savu apgalvojumu pareizība. Pieteicēja lēmuma un Konkurences padomes papildu paskaidrojumu argumentus nav atspēkojusi.

[4.12] Konkurences padome naudas sodu ir noteikusi, Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr. 796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – noteikumi Nr. 796) normas piemērojot atbilstoši faktiskajiem apstākļiem. Iestāde naudas soda apmēra noteikšanā nav pieļāvusi ne tiesību normu, ne rīcības brīvības izmantošanas kļūdas.

Vienlaikus lietā jāpārbauda, vai autoratlīdzību daļa, ko izmaksā autoriem, ir ietverama pieteicējas sniegto pakalpojumu vērtībā, kā to izskatāmajā lietā darījusi Konkurences padome.

Pieteicēja veic autoru mantisko tiesību pārvaldījumu, tā ir kolektīvā pārvaldījuma organizācija, tās darbību nosaka tieši tās biedri, tostarp – autoratlīdzību tarifu apmēru, kā arī izlemj par naudas izlietojumu biedrības izpildinstitūcijas darbības nodrošināšanai.

Konkurences padome pamatoti norādījusi, ka pati biedrība ir uzņēmusies visa veida riskus, kas saistīti ar tās darbības pastāvēšanu, un šīs attiecības neatbilst pilnvarojuma attiecību raksturam. Secināms, ka minētā iemesla dēļ šīs attiecības arī nav pamata uzskatīt par starpniecības attiecībām vai pielīdzināt tām. Arī pieteicēja nav pietiekami pamatojusi, kādu būtisku tiesisku un faktisku apstākļu dēļ pieteicēja un tās biedri nebūtu uzskatāmi par vienu saimniecisko vienību attiecībā uz autoratlīdzību iekasēšanu un to pārdalīšanu.

Jāpiekrīt Konkurences padomes vērtējumam, ka pieteicēja pēc tās darbības pamatprincipiem neatšķiras no citiem tirgus dalībniekiem – juridiskām personām, un līdz ar to nevar būt atšķirīga attieksme arī apgrozījuma noteikšanas principos. Līdz ar to pamatots ir Konkurences padomes vērtējums, ka pieteicējas un autoru savstarpējā saistība apliecina, ka tās ir viena saimnieciskā vienība attiecībā uz autoratlīdzību iekasēšanu sev un secīgu pārdalīšanu.

Ievērojot vispārīgos soda mērķus, vērtējot to, kāda ir saistība starp pašu pārkāpuma priekšmetu (netaisnīga cena) un to, kas no tā gūst labumu, secināms, ka labumu gūst gan pieteicēja, gan autori. Pastāv arī iespēja, ka pārmērīga tarifa piemērošana var atturēt veikalu un klientu apkalpošanas zāļu īpašniekus no muzikālo darbu izmantošanas publiskajā izpildījumā, tomēr šim apstāklim šīs lietas ietvaros nav būtiska nozīme. Ievērojot minēto, nav saskatāmas kļūdas Konkurences padomes apsvērumos, ka autoriem izmaksājamās atlīdzības ir ieskaitāmas pieteicējas neto apgrozījumā.

[4.13] Rezumējot atzīstams, ka Konkurences padome, lai noskaidrotu, vai pieteicēja piemēro netaisnīgas cenas Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta otrās daļas „a” punkta izpratnē, ir pamatoti atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā atzītajam tās tarifus salīdzinājusi ar kaimiņvalstīs, kā arī citās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem, tos koriģējot ar pirktspējas paritātes indeksa palīdzību. Etalonvalstis ir izraudzītas atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem un salīdzinājuma pamats ir viendabīgs. Lietā konstatēto būtisko cenu atšķirību nav pamata uzskatīt par epizodisku vai pārejošu, jo pārkāpums ilga vismaz divus gadus un trīs mēnešus. Lietā pieteicēja nav norādījusi pamatotu

attaisnojumu atšķirībai starp cenu, ko tā varētu iekasēt faktiskas konkurences tirgū, un faktisko cenu, tāpēc šī cena pārsūdzētājā lēmumā pamatoti atzīta par netaisnīgu Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta otrās daļas „a” apakšpunkta izpratnē.

[5] Pieteicēja par spriedumu iesniegusi kasācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[5.1] Tiesa pārkāpusi materiālo tiesību normas – Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktu, Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta otrās daļas „a” apakšpunktu, kā arī noteikumu Nr. 796 3.punktu.

Spriedums neatbilst arī šādām procesuālo tiesību normām: Administratīvā procesa likuma 251.panta piektajai daļai un 11.pantam. Tāpat tiesa nav vērtējusi un bieži vien pat nav pieminējusi pieteicējas paustos argumentus, bet nekritiski paļāvusies uz Konkurences padomes apsvērumiem, kas ir novedis pie sprieduma neatbilstības materiālo tiesību normām.

Šie pārkāpumi izpaudušies turpmāk norādītajā veidā.

[5.2] Saistībā ar etalontarifu atlasī tiesa pieļāvusi šādus pārkāpumus.

Nav strīda, ka etalontarifu atlasē vajadzībām Igaunija un Lietuva ir salīdzināšanai derīgas valstis, taču tiesai bija jāpārbauda, vai citu valstu neiekļaušana salīdzināmo valstu grupā ir attaisnota. Proti, tiesai bija jānoskaidro, vai etalonvalstis salīdzinājumam ir izraudzītas atbilstoši.

Pieteicēja konsekventi norādījusi, ka iekšzemes kopprodukts Latvijā bija tuvs ne tikai Igaunijas un Lietuvas, bet arī Bulgārijas, Polijas, Rumānijas un Ungārijas rādītājiem. Cenu līmenis bija tuvs ne tikai Igaunijas un Lietuvas, bet arī Bulgārijas, Maltas, Polijas, Rumānijas, Slovākijas un Ungārijas rādītājiem. Taču tiesa ir pievērsusies tikai argumentiem, kas apstiprina Igaunijas un Lietuvas iekļaušanu etalonvalstu grupā, bet nav norādījusi argumentus, kas izslēgtu citas iepriekš norādītās valstis no etalonvalstu grupas.

Tas neatbilst Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā atzītajam, kas citstarp balstīts uz ģenerālvokāta secinājumu 61.punktu, kā arī Senāta spriedumā izskatāmajā lietā norādītajam: ja salīdzināmās jeb etalonvalstis ir izraudzītas atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem, salīdzinājums ar Igauniju un Lietuvu var būt pietiekams. Kā norādījis ģenerālvokāts secinājumu 65.punktā, ir svarīgi, lai tiesa arī pārliecinātos, ka Konkurences padomes izmantotajiem kritērijiem neatbilst neviena cita dalībvalsts, lai arī tā nebūtu kaimiņvalsts. Citiem vārdiem sakot, tiesai ir arī jānoskaidro, vai Konkurences padome nav izslēgusi kādas valstis patvaļīgi vai, vēl ļaunāk, tāpēc, ka to dati bija ne visai „izdevīgi” tās argumentācijai.

Objektivitāte prasa neizslēgt no etalonvalstu loka subjektīvu iemeslu dēļ nevienu tādu valsti, kas atbilst piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem. Pretējā gadījumā iestādes pārmērīgu cenu lietās ikreiz drīkstētu tendenciozi „piemeklēt” salīdzinātājus, lai izdarītu pirmšķietamu secinājumu par pārkāpumu.

Spriedumā nav motivācijas tam, kāpēc no etalonvalstu grupas ir izslēdzamas Bulgārija, Malta, Polija, Rumānija, Slovākija un Ungārija. Turklāt tiesas motīvus veido gandrīz vienīgi iestādes paskaidrojumu citāti ar nebūtiskiem redakcionāliem labojumiem.

Tiesa atzinusi, ka etalonvalstu izvēle jābalsta uz objektīviem datiem, tādiem kā iedzīvotāju skaits, platība, ģeogrāfiskais izvietojums, ciešas ekonomiskās un kultūras saiknes, kultūrvēsturiskais mantojums u. c. Vienlaikus tiesa nav atbildējusi uz pieteicējas argumentiem, ar kuriem tā kritizēja minētos kritērijus, uz kuriem balstījies iestāde.

Tiesa tikai citējusi iestādes frāzes. Uz to, ka šie pieteicējas iebildumi bija jāvērtē, norādījis arī Senāts izskatāmajā lietā.

Tiesas atziņa, ka starp Latviju, no vienas puses, un Igauniju un Lietuvu, no otras puses, pastāv līdzība tautsaimniecībā, patērētāju paradumos un iedzīvotāju labklājībā, nepasaka neko par iespējamām līdzībām starp Latviju un kādu citu valsti.

Tiesa, citējot Konkurences padomes argumentāciju saistībā ar etalonvalstu izvēli, atsaukusies uz Eiropas Komisijas praksi konkrētās lietās, kā arī uz Eiropas Savienības Tiesas spriedumu *SENA* lietā, kur pieļauta iespēja, ka tarifu tainīguma salīdzinājumam ir pietiekami izmantot kaimiņvalstis. Taču pieteicēja tiesas sēdē ir izskaidrojusi minēto lietu faktus un argumentējusi, ka no šiem nolēmumiem neiziet Konkurences padomes apgalvotais secinājums par salīdzinājumu „ar ļoti ierobežotu skaitu” tirgu vai citu tirgus dalībnieku. Pārsūdzētajā spriedumā šie pieteicējas argumenti nav pamanīti.

Tiesas citētie iestādes apsvērumi, ka „ar nevienu no citām Savienības valstīm Latvijai nav bijušas tik līdzīgas un ciešas ekonomiskās un kultūras saiknes” neko nepasaka par salīdzināmību ar citām valstīm tieši publiskā izpildījuma autoratlīdzību kontekstā. Tādējādi tiesa atkārtoti pieļāvusi kļūdu, kuru jau iepriekš kritizējis Senāts izskatāmajā lietā. Apgalvojums par Latvijas salīdzināmību ar citām valstīm var būt jāēģpilns vienīgi tad, ja izskaidrots, kāpēc konkrētajā kontekstā salīdzinājumam ir jābūt tieši tādām un ne plašākam vai šaurākam.

Arī citi tiesas citētie iestādes apsvērumi par salīdzināmo valstu līdzību ar Latviju (vēsture, ģeogrāfija, izmērs, ekonomikas struktūra, attīstība, demogrāfija, sinhronizēti ekonomiskie cikli, kopējais iedzīvotāju skaita samazinājums pēdējās desmitgades laikā, ekonomikas politikas veidošanās vēsture, monetārās politikas un banku nozares līdzības, visa Baltijas reģiona recesija 2009.gadā un visu trīs valstu strauja atveseļošanās) ir lieki, jo no tiem nevar izrietēt secinājums, ka publiskā izpildījuma autoratlīdzību kontekstā pietiekami līdzīga nav arī kāda cita valsts. Turklāt šie apgalvojumi lielā mērā ir retoriski, jo tie, pat ja pieņemtu, ka tiem ir nozīme konkrētā tirgus kontekstā, būtu jāēģpilni vienīgi tad, ja tiktu norādīts, kurām citām valstīm un kāpēc „ģeogrāfija”, „banku nozare”, „atveseļošanās process” vai „tuvošanās potenciālam” ir vai nav līdzīga. Tāpat nav nozīmes tiesas norādei uz Baltijas valstu ārējās tirdzniecības līdzību, ja netiek atbildēts uz jautājumu, vai un kuras citas valsts ārējā tirdzniecība arī ir līdzīga.

Nav skaidrs, ko tiesa vēlējusies pierādīt ar tēzi, ka daudzās valstīs tarifi pastāv nemainīgi ļoti ilgu periodu un ka tie jau sākotnēji ir apspriesti ar tarifu maksātāju pārstāvju organizācijām, jo pieteicējai netiek pārņemta pārāk reta vai pārāk bieža tarifu mainīšana, kā arī tarifu noteikšana bez apspriešanas ar darbu lietotājiem.

Tiesa, atsaucoties uz lietas materiāliem, norādījusi, ka vairākas valstis samērīgu autoratlīdzības tarifu noteikšanā vai jau ilgstoši esošo tarifu samērīguma pārbaudē papildu citiem kritērijiem izdara salīdzinājumu tieši ar kaimiņvalstu tarifiem. Taču lietas materiāli atklāj citu ainu, atbilstoši kurai salīdzinājums tiek veikts ar plašāku salīdzināmo valstu loku (Īrijā – ar 27 Eiropas Savienības dalībvalstīm, Čehijā – ar četrām kaimiņvalstīm, Slovēnijā – ar kaimiņvalstīm, bet ne tikai, Zviedrijā – ar ziemeļvalstīm). Tātad tiesa ir konstatējusi, ka kolektīvā pārvaldījuma organizācijas divās no 28 Eiropas Savienības dalībvalstīm apstiprina salīdzinājuma veikšanu ar četrām citām valstīm. Tādējādi ir pārsteidzīgi no šāda konstatējuma secināt, ka pieteicējai būtu vajadzējis identificēt Eiropas Savienības mēroga praksi, kas prasa veikt salīdzinājumu tikai un vienīgi ar divām Latvijai blakus esošajām dalībvalstīm.

Tiesas apsvērumi, kas balstīti uz iestādes paskaidrojumiem par dažādu Baltijas valstu rādītāju un Eiropas Savienības vidējo rādītāju atšķirībām neko neizsaka attiecībā uz atšķirībām vai to neesību starp Latviju un konkrētu citu valsti. Tiesa nevis izsakās par Bulgārijas, Maltas, Polijas, Rumānijas, Slovākijas un Ungārijas salīdzināmību vai nesalīdzināmību, bet velta pūles neapstrīdētas tēzes – Igaunija un Lietuva ir salīdzināšanai derīgas valstis – apstiprināšanai.

Tiesa, atkārtojot iestādes paskaidrojuma saturu, atsaukusies arī uz Latvijas, Lietuvas un Igaunijas patērētāju patēriņa preču un pakalpojumu groza satura līdzību. Vienlaikus tiesa nav atbildējusi uz pieteicējas iebildumiem tiesas sēdē, ka iestāde apgalvojumu par patēriņa grozu pauž bez atsaucē uz avotu, tāpat iestāde nav paskaidrojusi, kas ir „patēriņa grozs” un kāds tam ir sakars ar publiskā izpildījuma saimniecisko vērtību, kā arī trūkst vērtējuma par to, kurās vēl citās valstīs „patēriņa grozs” ir līdzīgs.

Tiesa Dr. eoc., asoc. prof. I. Spīčas atzinumu vērtējusi konspektīvi. Lai arī Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā noraidīts pieteicējas viedoklis, ka etalontarifu korekcija ar makroekonomiskiem rādītājiem ir nepieļaujama, tas nebija vienīgais I. Spīčas atzinumā paustais viedoklis. Atzinumā arī skaidrots: ja etalontarifi tiek koriģēti, ir saprātīgāk korekcijā izmantot cenu līmeņa datus (t. i., Eurostat rādītāju tec00120), nevis iekšzemes kopprodukta datus (t. i., Eurostat rādītāju tec0014). Atzinumā secināts, ka iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju PSL vienībās nav „tirgus parametrs”, kas ļauj izdarīt secinājumus par pakalpojuma „saimniecisko vērtību tās lietotājam”; etalontarifu statistika ir nekorekta, jo izejas dati nav izsekojami, vidējā aritmētiskā tarifa vietā būtu vajadzējis aprēķināt vidējo svērto tarifu, no datu kopas atbilstoši statistikas kanoniem būtu vajadzējis izslēgt „anomālas variāntes” jeb lielākās un mazākās vērtības; lēmumā nav saprotama skaidrojuma par iestādes radīto formulu, ar kuru „ilustratīvā” salīdzinājuma vajadzībām veikta etalontarifu korekcija; nekorekti izvēlēts datums valūtu konvertācijai; ņemot vērā administrēšanas izdevumu apgriezto korelāciju ar iedzīvotāju blīvumu, būtu bijis saprātīgi etalontarifu korekcijā izmantot arī šī blīvuma datus. Par šiem citiem iebildumiem tiesa nav izteikusies.

[5.3] Saistībā ar pieteicējas noteiktā tarifa pārmērību salīdzinājumā ar etalontarifiem tiesa pieļāvusi šādus pārkāpumus.

Tiesa nav identificējusi cenas pārmērības standartu. Tiesa atzinusi, ka pieteicējas tarifi tajās kategorijās, kurās tie ir ievērojami augstāki par Igaunijā un Lietuvā noteiktajiem tarifiem, ir uzskatāmi par nepamatotiem. Vienlaikus tiesa nav pamatojusi, kāpēc pārsūdzētajā lēmumā apgalvotā atšķirība starp pieteicējas tarifu un etalontarifu būtu uzskatāma par ievērojamu Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta piemērošanas vajadzībām. Pieteicēja ir sniegusi argumentus par „ievērojamas atšķirības” neesību, atsaucoties uz konkrētām Eiropas Savienības Tiesas lietām, citu valstu konkurences iestāžu praksi, tarifu vairākkārtīgām atšķirībām pat ģeogrāfiski tuvās un ekonomiski līdzīgās valstīs, robusta etalontarifa neesību jeb „statistisko troksni” mazas datu kopas dēļ. Tiesa uz šiem argumentiem nav atbildējusi.

Tiesa apgalvojusi, ka likumīgs tarifs ir vienīgi tāds, kas nepārsniedz Eiropas Savienības vidējos tarifus. Taču šāds standarts ir noraidāms kā neracionāla Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta interpretācija. Ja tarifi visās Eiropas Savienības valstīs nav identiski, aritmētiski tas nozīmē, ka daži no tiem ir augstāki nekā vidējie tarifi. Ja kāda kolektīvā pārvaldījuma organizācija izpilda tiesas ieskatā pastāvošo pienākumu

tarifu samazināt līdz vidējam līmenim, arī vidējais līmenis samazinās, kas no jauna izraisa pienākumu tarifu samazināt. Tādējādi tiesas piedāvātais standarts pēc būtības prasa tarifu konvergenci līdz nulles līmenim. Papildus – tiesa neidentificē tiesību avotu, kas tās apgalvojumu atbalstītu.

[5.4] Saistībā ar pieteicējas noteiktā tarifa pārmērības attaisnojamības jautājumu tiesa pieļāvusi šādus pārkāpumus.

Pieteicēja pārmērīga tarifa attaisnojamībai iesniedza paskaidrojumu, kurā izskaidroja, ka: pieteicējas administrēšanas izdevumi iekļaujas 20 % robežās, ja no tiem tiek atskaitīti izdevumi ilgi lietojama aktīva – kolektīvā pārvaldījuma programmatūras – attīstīšanai; Latvijā darbaspēka nodokļi ir par dažiem procentpunktiem augstāki nekā vidēji Eiropas Savienībā. Tā kā darbaspēka izmaksas veido administrēšanas izmaksu lielāko daļu, šī regulējuma īpatnība papildus attaisno daļu no administrēšanas izdevumiem; pieteicējas aptuveni 20 % lielās administrēšanas izmaksas netiek aprēķinātas no pārmērīgi lielas iekasētās summas, jo gan attiecībā pret iedzīvotāju skaitu, gan attiecībā pret iekšzemes kopproduktu pieteicējas gan aprēķinātas, gan faktiski iekasētās autoratlīdzības ir zemākās vai otras zemākās Baltijā.

Tiesa spriedumā norādījusi, ka pieteicēja esot nepareizi izpratusi Eiropas Savienības Tiesas spriedumu AKKA/LAA lietā, jo 20 % testa jēga esot pārbaudīt nevis tarifa attaisnojamību, bet administrēšanas izdevumu samērību ar autoratlīdzību. Taču šāda minētā sprieduma 59.punkta interpretācija ir noraidāma, jo ignorē tā paša sprieduma 58.punktā norādīto: lai attaisnotu šādu atšķirību, var tikt ņemti vērā tādi faktori kā, piemēram, attiecība starp autoratlīdzības lielumu un tiesību subjektiem faktiski samaksāto summu. Ja tiktu akceptēta iestādes piedāvātā interpretācija, nebūtu skaidrs, kādēļ, atbildot uz piekto (cik liela atšķirība ir pārmērīga) un sesto (kā attaisnot pirmšķietamu pārmērību) prejudiciālo jautājumu, Eiropas Savienības Tiesai būtu vajadzējis pievērsties administrēšanas izmaksu un iekasēto autoratlīdzību proporcijai.

Tiesa pārmetusi, ka nav korekts tāds administrēšanas izmaksu aprēķins, no kura izslēgtas kolektīvā pārvaldījuma programmatūras izmaksas. Taču uz šo argumentu, kuru savā paskaidrojumā norādījusi iestāde, pieteicēja ir atbildējusi 2018.gada 10.oktobra paskaidrojumā. Pieteicēja skaidrojusi, ka būtu ekonomiski neracionāli uz 27 mēnešus ilgo apgalvotā pārkāpuma periodu attiecināt uzkrājumu aktīvam, kas tiek lietots joprojām un var tikt lietots simtiem mēnešu. Tādējādi nāktos izdarīt saprātam pretējus secinājumus: tarifs ir vai nav attaisnojams atkarībā no tā, kādu finansējuma modeli tirgus dalībnieks izvēlēties. Ja tas būtu ilgtermiņa kredīts, tirgus dalībnieks izdevumus izlīdzinātu ilgākā periodā, papildus maksātu procentus, vidēji administrēšanas izmaksu proporcija būtu lielāka, taču tīri aritmētiski nevienā periodā tā nepārsniegtu 20 %; ja tirgus dalībnieks izvēlēties aktīvu finansēt no uzkrājumiem, tā tarifs ir neattaisnojams tajā periodā, kurā uzkrājumi tiek veidoti, un vairs nav neattaisnojams, līdz ko uzkrājumu veikšana tiek pārtraukta. Tāpat pieteicēja skaidrojusi, ja programmatūras iegādes izmaksas tiktu ņemtas vērā, 2010.–2017.gada administrēšanas izmaksu proporcija pieaugtu par 0,3 procentpunktiem. Šāda atšķirība nav un nedrīkst būt izšķiroša. Pieteicēja arī norādījusi, ka Eiropas Savienības Tiesas formulētais „20 % tests” pieļauj pat augstāku administrēšanas izmaksu un iekasēto atlīdzību proporciju, ja to izskaidro regulējuma vai tirgus īpatnības. Latvijas nodokļu sloga pārsniegums par vairākiem procentpunktiem virs Eiropas Savienības un OECD vidējā līmeņa vairāk nekā atsvēr un izskaidro minētos

0,3 procentpunktus administrēšanas izdevumu un iekasēto atlīdzību proporcijā. Neviena no šiem pieteicējas argumentiem spriedumā nav aplūkots.

Tiesa bez ievērības atstājusi arī 2018.gada 10.oktobra sēdē iestādes sacīto, ka nelielas novirzes no 20 % nav būtiskas.

Tiesa noraidījusi pieteicējas apsvērumus par darbaspēka nodokļu nozīmi pirmšķietami pārmērīgu tarifu attaisnošanā, jo trūkstot informācijas par pieteicējas darbinieku „algu līmeni, apgādājamo skaitu u. c. apstākļiem”. Taču arī uz šo iestādes paskaidrojumus atrodamo argumentu pieteicēja atbildēja 2018.gada 10.oktobra paskaidrojumā, norādot, ka statistika ir individuālu datu punktu apkopojums, kurā ir atmests kaut kas no sākotnējās informācijas. Jebkuru vidējo rādītāju principā var šķelt arvien smalkākos un smalkākos griezumos. Tāpat pieteicēja paskaidrojusi, ka tā ir aprakstījusi labākos, t. i., autoritatīvākos un ģeogrāfiskā un laika ziņā plašākos pieejamos datus par darbaspēka nodokļu slogu. Taču neviena no šiem pieteicējas argumentiem spriedumā nav aplūkots.

Tiesa pievienojusies iestādes apgalvojumam, ka Eiropas Savienības Tiesas definētais 20 % tests „varētu radīt faktisku nesamērīgu tarifu pieauguma risku”. Pieteicēja uz šo argumentu ir atbildējusi 2018.gada 10.oktobra paskaidrojumā, norādot, ka Eiropas Savienības Tiesa 20 % testā ir „iebūvējusi” drošības mehānismu, kas nepieļauj tarifa neierobežotu palielināšanu. Pēc tam, kad sprieduma 59.punktā Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi uz 20 % sliekšni, 60.punktā tā turpina ar piebildi: turpretim, ja izrādītos, ka atlīdzības, ko pieteicēja maksā tiesību subjektiem, ir augstākas par etalonvalstīs maksātajām un ka šo atšķirību var uzskatīt par ievērojamu, pieteicējai būtu šis apstākļis jāattaisno. Tāpat arī pieteicēja paskaidrojusi, ka atlīdzības, ko tā maksā tiesību subjektiem, nav augstākas par etalonvalstīs maksātajām. Tiesa pārsūdzētajā spriedumā šos pieteicējas argumentus nav aplūkojusi.

[5.5] Saistībā ar naudas soda aprēķina bāzes noteikšanu tiesa pieļāvusi šādus pārkāpumus.

Senāts izskatāmajā lietā ir norādījis, ka naudas soda aprēķina bāze – pieteicējas iekasētās autoratlīdzības vai pieteicējas ienākumi par administrēšanas pakalpojuma sniegšanu – jāizvēlas atkarībā no tā, vai pieteicēja un autori uzskatāmi par vienu saimniecisko vienību.

Tiesa pārsūdzētajā spriedumā secinājusi, ka pieteicēja esot uzņēmusies „visa veida riskus”, un tāpēc tā neesot uzskatāma par autoru pilnvarnieci. No tā tiesas ieskatā izriet secinājums, ka pieteicēja un autori ir viena saimnieciskā vienība. Tomēr risku uzņemšanās saimnieciskās darbības veicēju neliedz raksturot kā pilnvarnieku jeb aģentu. Eiropas Komisija Pamatnostādnēs vertikālo ierobežojumu jomā sniegusi skaidrojumu par to, kādi riski atbilst un kādi neatbilst pilnvarnieka jeb aģenta statusam: „Līguma 101.panta 1.punkta piemērošanas nolūkā konkrēts nolīgums tiks kvalificēts kā pilnvarojuma līgums, ja pilnvarnieks vispār neriskē vai nebūtiski riskē attiecībā uz līgumiem, ko tas noslēdzis un/vai apspriedis pilnvarotāja uzdevumā, attiecībā uz tirgum raksturīgiem ieguldījumiem konkrētajā darbības jomā un attiecībā uz citām darbībām, kuras pilnvarotājs prasījis veikt tajā pašā produktu tirgū. Savukārt riski, kas ir saistīti ar pilnvarnieka pakalpojumu sniegšanu vispār, piemēram, risks, ka pilnvarnieka ienākumi ir atkarīgi no viņa kā pilnvarnieka sekmīgas darbības vai vispārīgiem ieguldījumiem, piemēram, telpās vai personālā, šajā novērtējumā nav būtiski.”

Tātad būtiski ir tas, vai saimnieciskās darbības veicējs uzņemas tirgus risku: apsola piegādātājam (autoram) noteiktu labumu (atlīdzību), kas jādod (jāmaksā) neatkarīgi no veiksmes tālākpārdošanā (licenču izsniegšanā). Aplūkojamajā gadījumā pieteicēja šādus riskus neuzņemas, tā neriskē iegūt nesedzamas saistības pret autoriem. Autoriem tiek sadalīts tieši tik, cik atliek pēc administrēšanas izdevumu, kuru maksimālo apmēru fiksē pieteicējas padome, atskaitīšanas. No šīs kārtības izriet, ka pieteicēja nevar nopelnīt, piemēram, samazinot administrēšanas izmaksas, palielinot autoratlīdzību veidā iekasētās summas, ieguldot līdzekļus depozītā vai apsaimniekojot nekustamo īpašumu. Tātad arī nevar apgalvot, ka pieteicēja riskētu ar peļņu.

Bez atbildes spriedumā ir palikuši argumenti par juridiskajām un saimnieciskajām saiknēm, kurus pieteicēja lietas izskatīšanas gaitā ir paudusi: Autortiesību likums, tostarp apgalvotā pārkāpuma laikā, kolektīvā pārvaldījuma organizācijas un autora attiecības raksturoja kā pilnvarojuma attiecības; atšķirībā no dažu citu kolektīvā pārvaldījuma organizāciju līgumiem, kas paredz tiesību nodošanu, pieteicējas slēgtie līgumi, t. sk. izskatāmās lietas materiālos atrodami, attiecības ar autoru raksturo kā pilnvarojumu; no pieteicējas tieši pārstāvētajiem Latvijas autoriem tikai 300 šobrīd ir pieteicējas kā biedrības biedri, kaut gan līgumi noslēgti ar aptuveni 5500 autortiesību subjektiem, kas liecina, ka juridiskās saites starp autoru un organizāciju kvalificējas kā „saimnieciskai vienībai” neraksturīgi vājas; autora iesaistes raksturs nav tipisks ieguldītāja–komersanta attiecībām (autora saņemtie maksājumi nav dividendes un netiek aplikti ar nodokļiem kā dividendes; autora tiesības iesaistīties organizācijas pārvaldē nav atkarīgas no „ieguldījuma” lieluma; autors neriskē ar „ieguldījumu” un nav kaut ierobežotā apmērā atbildīgs par organizācijas saistībām).

Turklāt 2017.gada 18.maijā pieņemtā Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma likuma anotācijā kolektīvā pārvaldījuma organizācija tiešiem vārdiem raksturota kā pielīdzināma „pakalpojumu sniedzējiem”.

Saskaņā ar noteikumu Nr. 796 3. punktu naudas sods aprēķināms no „finanšu gada neto apgrozījuma”. Jēdzienu „apgrozījums” regulē Ministru kabineta 2006.gada 3.oktobra noteikumi Nr. 808 „Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem”. No šo noteikumu 2. un 2.¹punkta izriet, ka noteikumu izpratnē jēdziens „apgrozījums” sakrīt ar jēdzienu „ieņēmumi”. Savukārt noteikumu 38.punkts noteic, ka ieņēmumos norāda pakalpojumu sniegšanas ieņēmumus. Ievērojot šos noteikumus, pieteicēja sagatavo gada pārskatus un revidents tos revidē. Gada pārskatos norādītie ieņēmumi jeb apgrozījums neietver autoriem izmaksātās autoratlīdzības. Bargākas sodīšanas nolūkā pārinterpretēt normatīvajā aktā regulētu apgrozījuma jēdzienu nozīmē veikt tiesību tālākveidošanu. Sodošā lēmumā nav pieļaujama privāttiesību subjektam nelabvēlīga atkāpšanās no normas teksta. Šādu atkāpšanos aizliedz Administratīvā procesa likuma 11.pantā nostiprinātais likuma atrunas princips.

Autoratlīdzību iekļaušanu naudas soda aprēķina bāzē tiesa pamatojusi arī ar labumu, kuru autori gūstot no apgalvotā pārmērīgā tarifa. Vienlaikus pārsūdzētā sprieduma motīvu daļas sākumā tiesa ir izdarījusi pretēju secinājumu, proti, ka it kā pārmērīgais tarifs samazina autoru ieņēmumus. Šī pretruna pēc būtības raksturojama kā sprieduma motivācijas trūkums, jo loģika un konsekvence ir nepieciešami motivācijas elementi.

[6] Konkurences padome paskaidrojumos par kasācijas sūdzību norāda, ka tiesas spriedums ir tiesisks, bet kasācijas sūdzība nav pamatota, ievērojot šādus apsvērumus.

[6.1] Tiesa ir vērtējusi salīdzināmo jeb etalonvalstu izvēli atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem. Tiesa pārbaudīja un skaidroja, ka Lietuva un Igaunija ir gan ekonomiski, gan tiesiski pamatotas izvēles pieteicējas Latvijā noteikto tarifu novērtējumam.

[6.2] Lietā ņemams vērā, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta piemērošanas mērķis ir novērst negatīvu ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, kas iespējami varētu kaitēt ar vienota tirgus izveidi dalībvalstīs saistīto mērķu sasniegšanai, tostarp savrupinot valstu tirgus vai mainot konkurences struktūru kopējā tirgū. Autortiesību pārvaldījuma organizācija, kas savā dalībvalstī atrodas dominējošā stāvoklī, ir tāda, kas ar savu rīcību spēj ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Igaunija un Lietuva ir valstis, ar kurām Latvijas tirdzniecība starp dalībvalstīm Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta izpratnē un konkrētās lietas ietvaros tiek kavēta vistiešāk, jo robežvalstis ir tās, starp kurām parasti primāri tiek ietekmēta tirdzniecība konkurences tiesību pārkāpuma rezultātā. Konkurences padomes uzdevums, piemērojot minēto normu, ir nodrošināt, lai tirdzniecība starp dalībvalstīm veidotos harmoniska un konkurences struktūra starp dalībvalstīs neatšķirtos. Šādos apstākļos pieteicējas rīcības dēļ, nosakot pārmērīgi augstus tarifus, Latvijā tika traucēta konkurences struktūra un kavēta brīva tirdzniecība starp Latviju un Igauniju, kā arī Latviju un Lietuvu. Līdz ar to Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta un Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas piemērošanas un pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas mērķis bija novērst pieteicējas radītos traucējumus brīvai tirdzniecībai un atjaunot konkurences struktūru starp trim Baltijas valstīm.

[6.3] Salīdzinājums starp kaimiņvalstīm un ierobežotu valstu skaitu, lai konstatētu pārmērīgu cenu piemērošanu, ir pieļaujams un apstiprināts ar Eiropas Savienības Tiesas un nacionālo tiesu praksi. Ņemot vērā Senāta spriedumā izskatāmajā lietā norādīto, tiesa vērtēja pieteicējas piemēroto tarifu ievērojamo atšķirību, ko primāri noteic katras konkrētās lietas apstākļi. Kā pamatoti tiesa norādīja, noraidot pieteicējas iebildumus daļā par Igaunijas iekļaušanu tarifu salīdzināšanai un attiecīgi tarifu atšķirības skaidrošanai, pieteicējas iebildums drīzāk pamatots ar Igaunijas Autoru biedrības viedokli, nevis biedrības faktiski piemērotajiem tarifiem Igaunijā. Ņemot vērā minēto, tarifu salīdzinājums un atšķirības apmēra noteikšanā atbilstoši pieteicējas vēlmei nav pamatotas ne ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta un Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas piemērošanas ekonomisko kontekstu, ne arī tiesisko kontekstu.

[6.4] Vienlaikus tiesa pārbaudīja arī pieteicējas piemēroto tarifu pārmērību, papildus Baltijas valstu mērogam salīdzinot pieteicējas tarifus ar citām dalībvalstīm, atkarībā no klientu telpu lieluma un ņemot vērā pirktspējas paritātes indeksu. Ievērojot minēto, tiesa izdarīja secinājumus atbilstoši lietā esošajiem pierādījumiem.

[6.5] Pretēji pieteicējas argumentiem tiesa pareizi un atbilstoši Senāta spriedumam izskatāmajā lietā novērtēja pieteicējas apsvērumus par administrēšanas izdevumu apmēra un proporcijas un nodokļu sloga nozīmi, konstatējot pieteicējas piemēroto tarifu pārmērību. Savukārt pieteicējas argumenti balstās uz nepareizu Eiropas Savienības Tiesas sprieduma AKKA/LAA lietā izpratni, un paši par sevi nav pietiekami vai izšķiroši pārmērīgu tarifu konstatēšanas atspēkošanai.

[6.6] Apgrozījuma noteikšanai naudas soda aprēķināšanai pieteicējas salīdzinājums ar Eiropas Komisijas Pamatnostādnēs skaidroto aģenta un pilnvarotāja nolīgumu nav korekts. Minētais skaidrojums attiecas uz gadījumiem, kad jāizšķir jautājums par viena tirgus dalībnieka esību. Ja aģents rīkojas pilnvarotāja uzdevumā un neuzņemas preces realizācijas/pakalpojuma izpildes komerciālos riskus, tad aģents un pilnvarotājs uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku un abu pušu noslēgtais līgums nav pakļauts Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta kontrolei. Savukārt, uzņemoties komerciālos riskus katrā preces/pakalpojuma piegādes ķēdes posmā, līgums starp dažādos posmos esošiem tirgus dalībniekiem kvalificējams kā noslēgts starp neatkarīgiem tirgus dalībniekiem un ir pakļauts Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta kontrolei.

[6.7] Eiropas Savienības Tiesa spriedumā AKKA/LAA lietā nav secinājusi, ka pieteicējai kopā ar autoriem jāveido viens tirgus dalībnieks (*an undertaking*), lai iekasētās autoratlīdzības iekļautu naudas soda aprēķina bāzē. Eiropas Savienības Tiesa norādīja uz saimnieciskas vienības (*economic unit*) esību lietas konkrētajos apstākļos, kurus pārbaudot, tiesa pārsūdzētajā spriedumā pareizi konstatēja vienas saimnieciskās vienības esību attiecībā uz autoratlīdzību iekasēšanu un to pārvaldīšanu. Pieteicēja noteic un kontrolē autoratlīdzību līmeni un uzrauga to iekasēšanu. Pieteicēja ir tā, kura pārsūdzētā lēmuma rezultātā veic korekcijas noteiktajā autoratlīdzību līmenī. Līdz ar to konkurences tiesību piemērošanas viedokļa tiesa pareizi secināja, ka pieteicēja pēc savas darbības būtības neatšķiras no citiem tirgus dalībniekiem – kapitālsabiedrībām. Līdz ar to nevar attaisnot atšķirīgu attieksmi attiecībā uz apgrozījuma noteikšanu atkarībā no tirgus dalībnieka juridiskās formas un nacionāliem grāmatvedības noteikumiem konkrēta juridiskās formas apgrozījuma uzskaitīšanai un atspoguļošanai. Kā norādīja Eiropas Savienības Tiesa, naudas sodam par Savienības konkurences tiesību pārkāpumu jābūt efektīvam, samērīgam un pietiekami atturošam. Naudas soda efektivitāte ir jo īpaši nozīmīga, ja to pašu pārkāpumu izdara atkārtoti.

Motīvu daļa

[7] Senāts, pārbaudot pieteicējas kasācijas sūdzības argumentus kopsakarā ar Administratīvās apgabaltiesas spriedumu, atzīst, ka pieteicējas argumenti turpmāk minēto iemeslu dēļ nerada bažas, ka apgabaltiesa nonākusi pie nepareiza lietas izskatīšanas rezultāta.

Salīdzināmo tirgu izvēle etalontarifu atlases vajadzībām

[8] Pieteicēja kasācijas sūdzībā iebilst pret to, kā ir izvēlētas salīdzināmās valstis etalontarifu atlases vajadzībām. Pieteicēja piekrīt, ka Igaunija un Lietuva ir salīdzināšanai derīgas valstis, taču uzskata, ka salīdzināmo valstu vidū ir jābūt arī visām citām valstīm, kas atbilst objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem. Tādējādi apgabaltiesai pieteicējas ieskatā bija jāpārbauda, vai no salīdzināmo valstu vidus nav izslēgtas tādas valstis, kuras pēc būtības ir salīdzināmas ar Latviju, un līdz ar to – vai Konkurences padome, izvēloties salīdzināšanai tikai divas kaimiņvalstis, varēja nonākt pie objektīva rezultāta. Citiem vārdiem, pieteicēja uzskata, ka apgabaltiesai vajadzēja pārbaudīt, vai arī citas valstis neatbilst tiem kritērijiem, pēc kuriem salīdzināšanai ir

izvēlētas Igaunija un Lietuva, un vai šīs citas valstis no etalonvalstu vidus nav izslēgtas patvaļīgi.

[9] Eiropas Savienības Tiesa spriedumā AKKA/LAA lietā ir atzinusi, ka cenu iespējamu pārmērīgumu ir iespējams noteikt ar metodi, kas ir balstīta uz attiecīgajā dalībvalstī piemēroto cenu salīdzināšanu ar citās dalībvalstīs piemērotajām cenām (*sprieduma 38.punkts*). Kā izriet no minētā sprieduma 39.–41.punkta, šāds salīdzinājums būs uzskatāms par pietiekami reprezentatīvu un atbilstīgu neatkarīgi no salīdzināmo valstu skaita, ja vien etalondalībvalstis tiks izraudzītas atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem.

Ievērojot to, ka tieši kritēriji ir tie, kas noteic etalondalībvalstu loku, ar kurām ir salīdzināmas cenas, Senāts atzīst, ka no etalondalībvalstu loka nav pamata izslēgt valstis, kuras šiem kritērijiem atbilst. Tas varētu novest pie nepietiekami reprezentatīva un neatbilstīga rezultāta.

Tādējādi var piekrist pieteicējai tādā nozīmē, ka cenu salīdzināšana ir jāveic ar visām tām Savienības dalībvalstīm, kuras atbilst objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem.

[10] Pieteicēja, atsaucoties uz ģenerālvokāta secinājumiem (*Eiropas Savienības Tiesas ģenerālvokāta N. Vāla (N. Wahl) 2017.gada 6.aprīļa viedokļa lietā „Biedrība „Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība””, C-177/16, [ECLI:EU:C:2017:286](#), 65.punkts*), uzskata, ka vienīgais veids, kādā var nonākt pie konkrēta etalondalībvalstu loka, ir pārbaudīt visu valstu atbilstību vai neatbilstību atlasītajiem kritērijiem un attiecīgi to pamatot. Proti, pieteicēja uzskata, ka Konkurences padomei (un secīgi – arī apgabaltiesai) bija jāargumentē, kāpēc citas valstis neatbilst izvēlētajiem kritērijiem.

Senāts tam var piekrist tikai daļēji.

[11] Vispirms ir jāatzīmē, ka no ģenerālvokāta secinājumu 65.punkta (atreferējums šā sprieduma 5.2.punktā) viennozīmīgi nevar izdarīt tādu secinājumu, kādu izdarījusi pieteicēja, ka par to, vai Konkurences padomes izmantotajiem kritērijiem neatbilst neviena cita dalībvalsts, var pārliecināties tikai pieteicējas norādītajā veidā. Ģenerālvokāts ir vērsis uzmanību tikai uz to, ka būtu jāpārliecinās, vai citas dalībvalstis nav izslēgtas no salīdzināmo valstu loka patvaļīgi. Kā tas būtu panākams, secinājumos nav norādīts.

Tomēr, pat ja ģenerālvokāta secinājumos ir domāts tāds pārbaudes veids, kā norādījusi pieteicēja, tad ir vērojama uzmanība uz turpmāk minēto.

Eiropas Savienības Tiesa spriedumā AKKA/LAA lietā ir definējusi metodi, pēc kuras var tikt atlasītas etalondalībvalstis, proti, izraugoties tās atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem. Taču Tiesa nav norādījusi, tieši kādā procesā iestādei vai tiesai šī metode ir jāīsteno.

Senāts vērsis uzmanību, ka metode, pēc kuras var tikt atlasītas etalondalībvalstis, un tas, kā šī metode tiek īstenota, ir savstarpēji nošķirami koncepti. Tādēļ apstākļi, ka Eiropas Savienības Tiesa spriedumā AKKA/LAA lietā ir tieši atsaukusies uz ģenerālvokāta secinājumu 61.punktu (*sprieduma 41.punkts*), kurā definēta metode

etalondalībvalstu atlasei, uzreiz nenozīmē, ka Tiesa ir atsaukusies arī uz ģenerālvokāta secinājumu 65.punktā minēto skaidrojumu tam, kā šī metode ir piemērojama.

Šeit būtu pamats vērst uzmanību uz ģenerālvokāta secinājumiem, ka salīdzinājums ar tikai divām valstīm, lai cik viendabīgas ar Latviju tās arī būtu, var arī nedot ticamus rezultātus, tādēļ salīdzinājumam izmantoto valstu etalonam jābūt pēc iespējas plašākam (*secinājumu 67.punkts*). Taču, kā redzams no sprieduma AKKA/LAA lietā, Eiropas Savienības Tiesa ir izdarījusi pretējus secinājumus, atzīstot, ka nevar būt nekāda salīdzināmo tirgu minimālā skaita un salīdzinājums būs uzskatāms par pietiekami reprezentatīvu un atbilstīgu, ja vien etalondalībvalstis tiks izraudzītas atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem. Minētais norāda uz to, ka Eiropas Savienības Tiesa nav pievienojusies visiem ģenerālvokāta apsvērumiem, līdz ar to nav pamata arī uzskatīt, ka tā ir atsaukusies uz ģenerālvokāta secinājumiem par pieeju, kādā ir piemērojama Tiesas definētā metode.

[12] Apsverot, kādā veidā etalondalībvalstu izvēle būtu īstenojama, piemērojot Eiropas Savienības Tiesas identificēto metodi, ir jāapzinās šā procesa mērķis. Senāts atzīst, un uz to pēc būtības ir norādījis gan ģenerālvokāts, gan pieteicēja, izvēles procesa mērķis ir rast priekšstatu par to, uz kāda pamata ir izvēlētas konkrētas salīdzināmās dalībvalstis un kāpēc tikai šīs dalībvalstis, tādējādi izslēdzot iestādes patvaļi. Senāts norāda, ka tas ir lēmuma pamatojuma jautājums. Taču tas, tieši kā iestāde veido lēmuma pamatojumu, ir pašas iestādes ziņā.

Tādēļ Senāts tikai daļēji var piekrist pieteicējai attiecībā par to, kā Eiropas Savienības Tiesas definētā metode ir piemērojama. Proti, Senāts atzīst, ka lēmumā, bez šaubām, ir jābūt tādām pamatojumam, no kura var saprast, kāpēc ir izvēlētas konkrētas etalondalībvalstis un kāpēc nav izvēlētas citas dalībvalstis, ko līdz ar to varētu arī pārbaudīt gan lēmuma adresāts, gan tiesa. Taču šim pamatojumam nav jābūt tieši tādām, kā norāda pieteicēja – sniedzot detalizētus argumentus par katras dalībvalsts neatbilstību izvēlētajiem kritērijiem, kas nozīmētu visu valstu ekonomisko, kultūrvēsturisko u. c. datu apjomīgu analīzi. Senāta ieskatā tas nav racionāli un var novest pie ļoti neefektīva un dārga lietas izpētes procesa. Tas it īpaši nebūtu racionāli situācijās, kad kritēriju būtība pati par sevi pašsaprotami norāda vienīgi uz konkrētu valstu salīdzināmību ar Latviju, kas tādējādi izslēdz salīdzināmību ar citām valstīm, vai arī valstu nesalīdzināmība ir izsecināma, balstoties uz saprātīgiem un loģiskiem apsvērumiem.

[13] Konkrētajā gadījumā lēmuma pamatojums, kas detalizētāk izvērsts Konkurences padomes 2018.gada 2.maijā Administratīvajai apgabaltiesai sniegtajos papildu paskaidrojumos, veidots kā salīdzināmo dalībvalstu pretnostatījums pārējām – nesalīdzināmām – dalībvalstīm, izslēdzot tās no salīdzināmo valstu loka, pamatojoties uz neatbilstību tiem kritērijiem, kuriem atbilst salīdzināmās valstis. Tā, analizējot Baltijas valstu ekonomiku, Konkurences padome ir norādījusi uz virkni dažādiem ekonomiskajiem rādītājiem, kas iepretim citām dalībvalstīm norāda uz Baltijas valstu ekonomiku līdzību, šai sakarā atsaucoties ne tikai uz Baltijas valstu, bet arī uz Eiropas Savienības dalībvalstu ekonomiskajiem rādītājiem. Tāpat Konkurences padome ir atsaukusies uz vairākiem kritērijiem (vēsture, ģeogrāfija, izmērs, ekonomikas struktūra, attīstība un demogrāfija) un to rādītājiem un norādījusi uz Baltijas valstu līdzību šajos kritērijos. Tā, piemēram, Konkurences padome norāda uz Baltijas valstu līdzību attiecībā

uz sinhronizētiem ekonomiskajiem cikliem, iedzīvotāju skaita samazinājumu, 2009.gada recesijas ietekmi un atveseļošanās procesu u. c. Lai arī attiecībā uz šiem un vēl citiem parametriem nav norādīti dati par citām dalībvalstīm, tomēr no šā pamatojuma var redzēt, uz kāda pamata tās ir izslēgtas no salīdzināmo valstu loka, un kāpēc Konkurences padome nonākusi pie secinājuma, ka tieši un tikai Igaunija un Lietuva ir salīdzināmas ar Latviju. No šā pamatojuma citstarp var izsecināt iestādes uzskatu, ka citu valstu dati neatbilst tiem datiem, kas norādīti attiecībā uz Igauniju un Lietuvu. Uz to norāda arī Konkurences padomes ilustratīvais tarifu salīdzinājums ar citām dalībvalstīm, ņemot vērā pirktspējas paritātes indeksu, Konkurences padomei tieši atzīstot, ka citas dalībvalstis nav ar līdzvērtīgu ekonomisko un patērētāju labklājības situāciju. Iepriekš minētais ļauj novērtēt šo pamatojumu un saprātīgu un racionālu šaubu gadījumā par salīdzināmo datu pamatotību izvirzīt atbilstošus argumentus. Līdz ar to no nepieciešamības veikt apjomīgu vērtējumu tiek izslēgtas tādas valstis, kuras acīmredzami un pašsaprotami neatbilst salīdzināmiem kritērijiem jeb nav salīdzināmas ar Latviju, vērtējumam atstājot tikai strīdīgas un ne tik acīmredzamas situācijas, tādējādi iepriekš sprieduma 12.punktā norādīto mērķi panākot ar mazākiem resursiem, bet tikpat efektīvi.

Šādos apstākļos Senāts nevar piekrist pieteicējas iebildumam, ka tas, ka starp Latviju, Igauniju un Lietuvu pastāv līdzība dažādos kritērijos, nepasaka neko par iespējamām līdzībām starp Latviju un kādu citu valsti. Atbilstoši iepriekš minētajam Konkurences padomes secinājumu par citu valstu nesalīdzināmību ar Latviju var izdarīt, balstoties uz to pamatojumu, kas ir izdarīts attiecībā uz Latvijas, Igaunijas un Lietuvas salīdzinājumu. Ja pastāv pamatotas šaubas par to, ka no salīdzināmo valstu loka ir izslēgtas valstis, kuras līdztekus Igaunijai un Lietuvai arī ir salīdzināmas ar Latviju, pieteicējai ir jāizvirza attiecīgi argumenti.

[14] Pieteicēja pēc būtības tā arī ir rīkojusies, visas lietas gaitā (arī pieteicējas 2018.gada 10.oktobra paskaidrojumos par Konkurences padomes 2018.gada 2.maija paskaidrojumiem) izvirzot argumentus par to, ka iekšzemes kopprodukts ir tuvs ne tikai Igaunijas un Lietuvas rādītājiem, bet arī Bulgārijas, Rumānijas, Polijas un Ungārijas rādītājiem, savukārt cenu līmenis ir tuvs cenu līmenim Bulgārijā, Ungārijā, Maltā, Polijā, Rumānijā un Slovākijā. Iepriekš minētā kontekstā būtiski atzīmēt, ka pieteicēja nav izvirzījusi konkrētus argumentus par vēl kādu dalībvalstu iespējamo atbilstību Konkurences padomes izvirzītajiem kritērijiem, pēc kuriem salīdzināmās valstis ir noteiktas. Lai arī Senātam nav zināms, kāpēc pieteicēja izvirza konkrētus argumentus tikai attiecībā uz iepriekš nosauktajām valstīm, tomēr tas var liecināt, ka pati pieteicēja, vadoties no loģiskiem un saprātīgiem apsvērumiem, nav saskatījusi pamatu vēl kādu valstu salīdzinājumam ar Latviju.

Vienlaikus Senāts atzīst, ka apgabaltiesa nav pārbaudījusi pieteicējas argumenta par minēto valstu atbilstību konkrētiem kritērijiem – iekšzemes kopproduktam un cenu līmenim – un tādējādi to salīdzināmību ar Latviju pamatotību. Tādējādi apgabaltiesa pieļāvusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piektās daļas pārkāpumu, neanalizējot šo pieteicējas argumentu.

Lai noskaidrotu šā pārkāpuma ietekmi uz lietas iznākumu, ir jāņem vērā minētā argumenta mērķis. Proti, pieteicēja uzskata, ka apstākļi, ka konkrētas valstis ir salīdzināmas ar Latviju pēc viena vai diviem noteiktiem parametriem, novedis pie tā, ka šīs valstis nepamatoti izslēgtas no salīdzināmo valstu loka. Lai arī no pieteicējas nebūtu

sagaidāma izvērsta un padziļināta citu valstu ekonomikas un citu salīdzināmo kritēriju analīze, lai pierādītu, ka salīdzināmo valstu lokā būtu iekļaujama vēl kāda valsts, tomēr pieteicējai būtu jāizvirza tādi argumenti, kas var radīt pamatotas šaubas par to, vai pieteicējas norādītās valstis no salīdzināmo valstu loka nav izslēgtas nepamatoti.

Senāts atzīst, ka pieteicējas izvirzītais arguments turpmāk minēto iemeslu dēļ šādas šaubas nerada.

Konkurences padomes pamatojumu attiecībā uz Igaunijas un Lietuvas salīdzināmību ar Latviju veido dažādu kritēriju un datu kopums, kā rezultātā tika noskaidrota šo tirgu salīdzināmība. Tādējādi pieteicējai, izvirzot argumentu par valstu iespējamo līdzību vienā vai divos parametros, būtu jāpamato, kā tas noved pie šo valstu jeb tirgu salīdzināmības ar Latviju pēc visiem tiem kritērijiem, uz kuriem balstījusies Konkurences padome. Tas nozīmē, ka pieteicējai vai nu būtu jāpamato, ka arī pieteicējas norādītās valstis atbilst visiem tiem kritērijiem, uz kuriem balstījusies Konkurences padome, vai nu jāpšaubā Konkurences padomes izvēlēto kritēriju piemērotība salīdzināmo valstu izvēlei, ja pieteicējas norādītās valstis šiem kritērijiem neatbilst. Taču pieteicēja apšaubījusi tikai dažus Konkurences padomes izvēlētos kritērijus, turklāt pamatā – pretrunīgi (attiecībā uz pieteicējas konsekvenci kritēriju apšaubīšanā sk. šā sprieduma 15.punktu), bet nav pamatojusi pieteicējas norādīto valstu atbilstību visiem atlikušajiem kritērijiem. Tādējādi pieteicējas arguments pēc būtības ir nepilnīgs. Šādos apstākļos pieteicējas iebilde par to, ka dažas valstis ir salīdzināmas ar Latviju vienā vai divos parametros, nav pietiekama, lai radītu šaubas par šo valstu nepamatotu izslēgšanu no salīdzināmo valstu loka.

[15] Pieteicēja saistībā ar jautājumu par salīdzināmo tirgu izvēli ir izvirzījusi argumentus, ar kuriem kritizē atsevišķus kritērijus etalondalībvalstu izvēlei – iedzīvotāju skaits, platība, ģeogrāfiskais izvietojums, ciešas kultūras saiknes. Savu kritiku pieteicēja šajā kasācijas sūdzībā balstījusi, atsaucoties uz tādiem saviem argumentiem, kas ir izteikti kasācijas sūdzībā par Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 9.februāra spriedumu (proti, pirmo apgabaltiesas spriedumu šajā lietā) un paskaidrojumos Senātam saistībā ar Eiropas Savienības Tiesas spriedumu AKKA/LAA lietā, kuros arī ir analizēta apgabaltiesas pirmā sprieduma motīvu atbilstība Eiropas Savienības Tiesas spriedumam AKKA/LAA lietā. Tā pieteicēja ir kritizējusi apgabaltiesas piemērotos kritērijus, vērtējot un noraidot pieteicējas nosaukto valstu (Rumānija, Polija u. c.) salīdzināmību ar Latviju: „robeža ar Latviju” (attiecībā uz Igauniju un Lietuvu); attiecībā uz valstīm, uz kurām pieteicēja norāda kā salīdzināmām ar Latviju – „tālu no Latvijas”, „nav bijusi iekļauta Padomju Sociālistisko Republiku Savienībā”, „ievērojami lielāka teritoriālā platība un iedzīvotāju skaits”. Pieteicēja šajā lietas izskatīšanas stadijā pārmet apgabaltiesai, ka tā nav šos argumentus analizējusi, lai gan Senāts ir norādījis uz nepieciešamību vērtēt pieteicējas kritizēto kritēriju piemērotību.

Senāts, novērtējot šo argumentu, norāda uz turpmāko.

No Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 9.februāra sprieduma redzams, ka apgabaltiesa, pārbaudot pieteicējas nosaukto valstu (Rumānija, Polija u. c.) salīdzināmību ar Latviju, ir koncentrējusies tikai uz iepriekš nosaukto kritēriju pārbaudi, nedaudz arī izvēršot šo salīdzinājumu un norādot uz tādiem apstākļiem, uz kuriem nav norādījusi iestāde (attiecībā uz apstākli, ka pieteicējas nosauktās valstis nav bijušas iekļautas Padomju Sociālistisko Republiku Savienībā). Pieteicēja kasācijas sūdzības argumentus

par šo spriedumu pašsaprotami ir rakstījusi kontekstā ar to, kādi ir apgabaltiesas apsvērumi un kāds ir to apjoms. Senāts šai sakarā atzina, ka apgabaltiesas vērtējums ir nepilnīgs, tajā nav arī norāžu par to, kā apgabaltiesas minētie kritēriji korelē ar tarifa pārmērību, savukārt Konkurences padomes lēmuma pamatojums – pārāk vispārīgs. Senāts norādīja uz Konkurences padomes iespēju novērst pamatojuma trūkumus tiesas procesa laikā (*iepriekšējā Senāta sprieduma izskatāmajā lietā 21.–22.punkts*).

Saistībā ar minēto Konkurences padome iesniegusi papildu paskaidrojumus. Šajos paskaidrojumos ir uzsvērts, ka pārsūdzētajā lēmumā par līdzības parametru galveno principu valstu starpā tika izmantota saimnieciskā vērtība no lietotāju puses, tiem izmantojot muzikālo darbu publiskā izpildījumā, un ka atbilstoši lēmumā norādītajam salīdzinājumam valstis būtu jāizvēlas pēc šādiem rādītājiem – valstu makroekonomiskie rādītāji, patērētāju paradumi, tautsaimniecības struktūra u. tml. Tālāk paskaidrojumos ir analizēti dažādi makroekonomiskie rādītāji un ekonomiskā integrācija starp Baltijas valstīm. Vienlaikus paskaidrojumos arī norādīts uz faktu, ka Eiropas Savienības valstis ir ļoti atšķirīgas, jo īpaši, attiecībā uz iedzīvotāju skaitu, platību, ģeogrāfisko izvietojumu, kā arī ar nevienu no citām dalībvalstīm Latvijai nav bijušas tik līdzīgas un ciešas ekonomiskās un kultūras saiknes kā ar Igauniju un Lietuvu. Konkurences padome skaidrojusi, ka atšķirības var atstāt ietekmi uz tarifu apmēriem, proti, apjoma efektivitāte, monitoringa izmaksas, mūzikas nozīme patērētājiem, atskaņotās mūzikas repertuārs, veikalu izmēru sadalījums utt., tādējādi sniedzot savu pamatojumu tam, kā iestādes ieskatā minētie kritēriji korelē ar tarifiem. Apgabaltiesa šos iestādes apsvērumus ir akceptējusi, tiem pievienojoties.

No iepriekš minētā Senāts secina, ka attiecībā uz kritērijiem, pēc kuriem tiek salīdzināti tirgi, apgabaltiesas pirmā sprieduma motīvos bija citi uzsvāri iepretim pārsūdzētā lēmuma un Konkurences padomes papildu paskaidrojuma motīviem. Turklāt iestādes papildu paskaidrojumi ir daudz izvērstāki, tostarp pēc būtības sniedzot arī atbildi uz pieteicējas pirmajā kasācijas sūdzībā saistībā ar strīdīgajiem kritērijiem izvirzīto pamata argumentu – kāda tiem ir saistība ar iespējamo tarifa pārmērību.

Minētais Senāta ieskatā prasa izvirzīt atbilstošus pretargumentus. Taču pieteicēja, lai arī 2018.gada 10.oktobrī ir sniegusi paskaidrojumus par Konkurences padomes 2018.gada 2.maija paskaidrojumiem, tostarp attiecībā par salīdzināmajiem tirgiem, tomēr pamatā nav iebildusi pret Konkurences padomes piemērotajiem kritērijiem, tostarp pret tiem, par kuriem bija izteikusies kasācijas sūdzībā par pirmo apgabaltiesas spriedumu. Pieteicējas iebildumus šajā paskaidrojumā galvenokārt veido argumenti par to, ka salīdzinājums tikai ar Baltijas valstīm nav pietiekams (taču Senāts norāda, ka šis jautājums ir atrisināts jau ar Eiropas Savienības Tiesas spriedumu AKKA/LAA lietā) un ka šāds salīdzinājums nepasaka neko par to, ka citas valstis nav salīdzināmas ar Latviju. Pieteicēja paskaidrojumos pauž uzskatu, ka tās nosaukto valstu – Bulgārijas, Rumānijas, Polijas, Ungārijas, Maltas un Slovākijas – izslēgšana no salīdzināmo valstu loka nav objektīvi pamatota. Saistībā ar kritēriju objektivitāti un piemērotību pieteicēja ir izvirzījusi tikai divus argumentus: pieteicēja iebildusi pret kritēriju par sinhronizētiem ekonomiskajiem cikliem (kasācijas sūdzībā šā kritērija piemērošana vairs netiek apšaubīta), kā arī pret iestādes papildu argumentu par patēriņa groza līdzību.

Šādos apstākļos, kad Konkurences padome iepretim pirmajam apgabaltiesas spriedumam ir sniegusi paskaidrojumus ar citiem akcentiem, turklāt plašākus, un ņemot vērā to, ka pieteicēja ir sniegusi paskaidrojumus par šiem Konkurences padomes

paskaidrojumiem, kritizējot konkrētus iestādes norādītos kritērijus, bet vairs neapšaubot tos kritērijus, par kuriem tā izteikusies pirmajā kasācijas sūdzībā, tiesai nebija pamata uzskatīt, ka pieteicēja turpina uzturēt pirmajā kasācijas sūdzībā minētos argumentus par piemērojamiem kritērijiem, un sniegt atbildes uz tiem. Tādējādi šis pieteicējas arguments nav pamatots.

[16] Senāts piekrīt pieteicējai, ka apgabaltiesa nav atbildējusi uz pieteicējas bažām par Konkurences padomes piesauktā kritērija – patēriņa preču un pakalpojumu groza satura līdzību – atbilstību, jo iestāde nav nosaukusi avotu, no kura ir ņemti dati, ne arī šā patēriņa groza saturu un to, kāda tam ir saistība ar tarifu. Vienlaikus Senāts nesaskata šā pārkāpuma ietekmi uz sprieduma rezultātu. Proti, Konkurences padome valstu salīdzināmībai ir izvēlējusies virkni kritēriju. Kā tas izriet no šā sprieduma 14.punktā minētā, lai izdarītu secinājumu par to, ka kāda valsts ir nepamatoti izslēgta no salīdzināmo valstu loka, būtu jāsniedz argumenti par to, ka visi tie Konkurences padomes izvēlētie kritēriji, kuriem neatbilst pieteicējas norādītās valstis, nav piemēroti salīdzināmo valstu noteikšanai, vai arī jāpamato, ka pieteicējas norādītās valstis atbilst visiem tiem kritērijiem, uz kuriem balstījusies Konkurences padome. Tādējādi gadījumā, ja būtu pamats šaubīties tikai par kādu no Konkurences padomes izvēlēto kritēriju vai kritērijiem, tad pieteicējai būtu jāpamato, ka pieteicējas nosauktās valstis atbilst atlikušajiem – neapstrīdētajiem kritērijiem. Citiem vārdiem, pat ja atkristu viens vai daži no kritērijiem, būtu jāpamato, kā tas maina vai ietekmē salīdzināmo valstu izvēli, ņemot vērā atlikušos jeb neapstrīdētos kritērijus. Pieteicēja šādus argumentus nav izvirzījusi.

[17] Pieteicēja kasācijas sūdzībā arī pārmet apgabaltiesai, ka tā nav pamanījusi pieteicējas 2018.gada 10.oktobra paskaidrojumos norādītos argumentus saistībā ar jautājumu par salīdzinājuma veikšanu „ar ļoti ierobežotu skaitu” tirgu vai citu tirgus dalībnieku. Kopumā no minētajos paskaidrojumos norādīto argumentu satura, kur citstarp ir atsauces uz iepriekšējo Senāta spriedumu izskatāmajā lietā, Senāts izsecina, ka pieteicēja iebilst pret salīdzinājuma Baltijas mērogā pietiekamību. Taču Senāts vēlreiz atgādina Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā akcentēto, ka nevar būt nekāda salīdzināmo tirgu minimālā skaita un salīdzinājums būs uzskatāms par pietiekami reprezentatīvu un atbilstīgu, ja vien etalondalībvalstis tiks izraudzītas atbilstoši objektīviem, piemērotiem un pārbaudāmiem kritērijiem (*sprieduma 40.–41.punkts*). Līdz ar to tieši kritērijiem – to objektivitātei un piemērotībai –, kā arī tam, vai pareizi tiek identificētas šiem kritērijiem atbilstošās valstis, ir nozīme salīdzināmo valstu izvēlē. Tas, ka Senāts iepriekšējā spriedumā izskatāmajā lietā ir norādījis uz riskiem, kādi var rasties, salīdzināšanu veicot ar minimālu valstu skaitu, kā arī norādījis uz ieguvumiem, ja salīdzināšana tiek veikta ar plašāku valstu loku, nemaina Senāta atzīto, kā ir izdarāma salīdzināmo valstu izvēle.

Ievērojot minēto, Senāts nesaskata, ka tas vien, ka tiesa ir pievienojusies Konkurences padomes apsvērumiem šai sakarā un nav atbildējusi uz pieteicējas bažām, varētu ko mainīt jautājumā par valstu loku, ar kurām ir veikta salīdzināšana. Salīdzināmo valstu loku var mainīt, ja tiek pamatoti apšaubīti kritēriji, uz kuru pamata tikušas izvēlētas salīdzināmās valstis, vai arī, ja no salīdzināmo valstu loka nepamatoti izslēgtas valstis, kuras atbilst tiem pašiem kritērijiem.

[18] Pieteicēja ir izteikusi arī argumentu saistībā ar Konkurences padomes veikto un tiesas novērtēto ilustratīvo tarifu salīdzinājumu ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kurās tarifi tiek noteikti atkarībā no telpu lieluma, šos tarifus koriģējot ar pirktspējas paritātes indeksu.

Pieteicēja iebilst, ka tiesa nav vērtējusi dr. I. Spīčas atzinumu attiecībā uz Eurostat rādītāja tec00120 piemērošanu Konkurences padomes piemērotā rādītāja tec0014 vietā, jo kopumā atzinusi, ka dr. I. Spīčas atzinums nav pamatots, tā kā tas balstās viedoklī, ka pārsūdzētajā lēmumā izmantotā metodika pēc būtības ir nepareiza, proti, ka Latvijā noteiktos autoratlīdzības tarifus nav pareizi salīdzināt ar citu valstu tarifiem. Pieteicēja vērš uzmanību uz iepriekšējā Senāta spriedumā izskatāmajā lietā norādīto, ka tiesai bija jāvērtē šis atzinums attiecībā uz konkrēto Eurostat rādītāju piemērošanu.

Senāts, pārbaudot šo argumentu, atzīst, ka tas neatbilst apgabaltiesas sprieduma saturam. Tiesa ir vērtējusi konkrēto Eurostat rādītāju piemērošanas pamatotību, novērtējot mērķi, kādu vēlējusies sasniegt Konkurences padome, un atzīstot, ka šo mērķi var sasniegt ar Eurostat rādītāju tec0014, nevis tec00120. Pret šo apgabaltiesas argumentu pieteicēja kasācijas sūdzībā nav iebildusi.

Vienlaikus Senāts piekrīt, ka apgabaltiesa nav atbildējusi uz dr. I. Spīčas atzinumā norādītajām šaubām saistībā ar Eurostat rādītāja tec0014 piemērošanu (datu pareizība, nesaprotama aprēķina formula, valūtas konvertācijas datums, iedzīvotāju blīvuma datu izmantošana).

Novērtējot šā pārkāpuma ietekmi uz sprieduma rezultātu, Senāts vispirms atgādina, ka salīdzinājumam ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm konkrētajā lietā ir ilustratīvs raksturs un, kā atzīmējusi Eiropas Savienības Tiesa sprieduma AKKA/LAA lietā 43.punktā, šāda salīdzināšana var noderēt, lai pārbaudītu rezultātus, kas jau iegūti, veicot salīdzināšanu ar mazāku dalībvalstu skaitu. Proti, pamata rezultāti tarifa pārmērīgumam ir iegūti, salīdzinot to ar cenām, kas ir noteiktas etalondalībvalstīs, kuras cenu salīdzināšanas vajadzībām izraudzītas, ņemot vērā objektīvus, piemērotus un pārbaudāmus kritērijus. Tādējādi, ja atbilstoši šīs metodes rezultātā iegūtajiem datiem ir konstatējams tarifa pārmērīgums un nav bažu par metodes piemērošanas pareizību, būtu jāpastāv nopietniem argumentiem, kas liktu šaubīties par konstatēto tarifu pārmērīgumu. Tas nozīmē, ka ilustratīvajam salīdzinājumam, kurš var būtiski paaugstināt ticamību secinājumam par tarifa pārmērīgumu (*iepriekšējā Senāta sprieduma izskatāmajā lietā 24.punkts*), būtu jāuzrāda ievērojamas atšķirības no pamata salīdzinājumā iegūtajiem datiem, lai varētu rasties kādas šaubas par tiem, kas vēl turklāt būtu pārbaudāmas. Ievērojot minēto, argumentiem, ar kuriem ir apšaubīta ilustratīvā salīdzinājuma kvalitāte, būtu jāizgaismo, ka pareiza ilustratīvā salīdzinājuma rezultātā iestādei būtu bijis jānonāk pie pavisam citiem rezultātiem – tādiem, kas spēj radīt šaubas par pamata salīdzinājuma datiem, un secīgi – eventuāli varētu ietekmēt sprieduma rezultātu. Senāts konstatē, ka kasācijas sūdzībā šādu argumentu nav. Kā jau minēts, pieteicēja ir vienīgi norādījusi, ka tiesa nav atbildējusi uz dr. I. Spīčas atzinumā norādītajām šaubām saistībā ar Eurostat rādītāja tec0014 piemērošanu. Šāds arguments pats par sevi nav pietiekams, lai secinātu, ka minētais tiesas pieļautais trūkums varēja novest pie nepareiza lietas rezultāta.

Lai arī tam iepriekš minētā kontekstā nav nozīmes, Senāts tomēr uzskata par nepieciešamu vērst uzmanību, ka arī dr. I. Spīča atzinumā, kura mērķis bija pamatot pieteicējas viedokli, ka Konkurences padomes izmantotie dati un rezultāti ir apšaubāmi, neizgaismo, kā atzinumā norādītie iespējamie trūkumi ietekmējuši tarifu salīdzinājumu.

Atzinumā ir vienīgi norādīts, ka statistiskās kļūdas būtiski izkropļo aprēķina rezultātus, nenorādot, cik būtiski un kādā apmērā tas maina kopējo Konkurences padomes secinājumu, ka tarifi Latvijā par 50–100 % pārsniedz citās Eiropas Savienības dalībvalstīs noteiktos tarifus. Minētais attiecināms arī uz atzinumā norādīto par valūtas konvertācijas datumu un iedzīvotāju blīvuma datu izmantošanu. Savukārt attiecībā uz izmantoto aprēķina formulu atzinumā vienīgi norādīts uz to, ka pārsūdzētajā lēmumā nav atrodams saprotams formulas izskaidrojums. Taču šāds arguments ir subjektīvs un tādēļ nevar pamatot formulas nepareizību pašu par sevi.

Tarifa pārmērība

[19] Tiesa atzinusi, ka pieteicējas piemērotais tarifs ir pārmērīgs. Šai sakarā tiesa atsaukusies uz Konkurences padomes konstatēto faktu, ka pieteicējas noteiktie tarifi ir ievērojami augstāki par Igaunijā un Lietuvā noteiktajiem, kā arī konstatējusi, ka tarifa atšķirība nav uzskatāma par epizodisku vai pārejošu, jo pārkāpums ilga vismaz divus gadus un trīs mēnešus. Tiesa arī norādījusi uz Eiropas Savienības Tiesas sprieduma AKKA/LAA lietā 55.punktā minētajiem apsvērumiem un iepriekšējā Senāta spriedumā izskatāmajā lietā akcentēto, ka cenu atšķirības vērtējumā noteicošs ir tās tiesas viedoklis, kas skata lietu pēc būtības, pat ja nav salīdzināšanai tieši izmantojamas Eiropas Savienības Tiesas prakses.

Iepriekš minētie tiesas apsvērumi liecina, ka tiesa tarifa pārmērību pamatojusi ar faktu, ka pieteicējas noteiktais tarifs ir vismaz divas reizes augstāks nekā Igaunijā un Lietuvā noteiktie tarifi un ka tas nav bijis epizodisks vai pārejošs fakts.

Pieteicēja argumentē, ka apgabaltiesa nav identificējusi tarifa pārmērības standartu, tiesai nemotivējot, kāpēc tarifu atšķirība salīdzinājumā ar etalontarifiem ir uzskatāma par ievērojamu, un neatbildot uz pieteicējas šai sakarā izteiktajiem argumentiem. Proti, pieteicēja iebilst apgabaltiesas secinājumam, ka strīdus tarifs ir pārmērīgs, norādot uz Eiropas Savienības Tiesas spriedumiem lietās *Tournier* un *Lucazeau* (1989.gada 13.jūlija spriedums lietā „*Tournier*”, C-395/87, [ECLI:EU:C:1989:319](#), un 1989.gada 13.jūlija spriedums apvienotajās lietās „*Lucazeau u.c./SACEM u.c.*”, C-110/88, C-241/88 un C-242/88, [ECLI:EU:C:1989:326](#)) un citu valstu konkurences iestāžu praksi (iestāde atzinusi, ka par pārmērīgu ir atzīstams tikai tāds tarifs, kas ir vairākas reizes augstāks nekā salīdzināmajās valstīs), kā arī citiem datiem, kas liecina par daudz lielāku atšķirību apmēru un tādējādi – par ievērojamas atšķirības neesību šajā lietā.

Senāts atzīst, ka pieteicējas argumenti nerada šaubas par sprieduma tiesiskumu.

Eiropas Savienības Tiesa spriedumā AKKA/LAA lietā ir atgādinājusi: ja dominējošā stāvoklī esošs uzņēmums paša sniegtajiem pakalpojumiem nosaka tarifus, kas ir ievērojami augstāki par pārējās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem, šī atšķirība ir jāuzskata par pazīmi, kas liecina par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (*sprieduma 53.punkts un tur minētā judikatūra*). Vienlaikus Tiesa atzinusi, ka no iepriekšējās Tiesas prakses lietās *Tournier* un *Lucazeau* nav izsecināms, ka tādas atšķirības kā pamatlietā konstatētās nekad nevarētu tikt kvalificētas par „ievērojamām”. Proti, neeksistē kāds minimālais sliekšnis, sākot no kura tarifs ir jākvalificē par „ievērojami augstāku”, jo šajā ziņā noteicoši ir katras lietas konkrētie apstākļi. Tādējādi autoratlīdzību atšķirība var tikt kvalificēta par „ievērojamu”, ja tā, ņemot vērā faktus, ir

nozīmīga un pastāvīga konkrēti attiecīgajā tirgū, un to pārbaudīt ir iesniedzējtiesas ziņā (*sprieduma 55.punkts*). Tiesa, atsaucoties uz ģenerālvokāta secinājumiem, arī uzsvērusi: lai attiecīgos tarifus varētu kvalificēt par „netaisnīgiem”, atšķirībai ir jābūt būtiskai. Turklāt šai atšķirībai ir jāpastāv kādu laiku, un tā nedrīkst būt pārejoša vai epizodiska (*sprieduma 56.punkts*).

Tātad Eiropas Savienības Tiesa spriedumā AKKA/LAA lietā ir atzinusi, ka no tās iepriekšējās prakses, uz kuru atsaucas arī pieteicēja, pamatojot savus iebildumus, nav izsecināms standarts tarifa pārmērības noteikšanai, un nav nekāda minimālā sliekšņa, sākot no kura tarifs ir jākvalificē kā par „ievērojami augstāks”. Tas katrā lietā nosakāms, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus. Tādējādi atbildes uz pieteicējas argumentiem, kas izteikti pieteikumā tiesai, pieteicējas kasācijas sūdzībā par pirmo apgabaltiesas spriedumu un 2017.gada 19.oktobra paskaidrojumos Senātam par Eiropas Savienības Tiesas spriedumu AKKA/LAA lietā (uz kuriem pieteicēja tagad atsaucas kasācijas sūdzībā) jau pēc būtības ir sniegtas Eiropas Savienības Tiesas spriedumā, uz kuru atsaukusies apgabaltiesa, lai pamatotu savu secinājumu. Tas savukārt nozīmē, ka pieteicējas iepriekš lietas gaitā izteiktie argumenti neatspēko apgabaltiesas spriedumā minētos secinājumus.

[20] Apgabaltiesas spriedumā ietverta norāde, ka, salīdzinot ar citās Savienības dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem, Latvijā piemērotie tarifi būtu uzskatāmi par pamatotiem vienīgi tad, ja tie nepārsniegtu Savienības vidējos tarifus, kas aprēķināti, ņemot vērā valstu pirktspējas paritāti pret iekšzemes kopproduktu.

Pieteicēja iebilst šim teikumam, norādot, ka gadījumā, ja tarifi vienmēr būtu jāsamazina līdz vidējam tarifam, tas novestu pie situācijas, ka tarifs galu galā būtu reducējams līdz nullei.

Senāts atzīst, ka vispārīgi pieteicēja pamatoti iebildusi pret apgabaltiesas šādi formulētu tēzi. Senāts vērs uzmanību, ka vidējo vērtību veido vairāku atsevišķu skaitļu summa, kas izdalīta ar šo skaitļu skaitu. Vidējās vērtības noteikšanas mērķis ir raksturot datu kopu, kur tieši atsevišķie unikālie dati veido šo vidējo vērtību. Tādējādi pretēji loģikai būtu uzskatīt, ka unikālie dati, kas veido vidējo vērtību, būtu pamatoti tikai tad, ja tie atbilstu šai vērtībai.

Senāts norāda, ka vispārīgi tarifu salīdzināšana var tikt veikta, taču, tikai lai identificētu vietu, kur atrodas Latvijā noteiktais tarifs (jeb atbilstību citiem tarifiem), nevis secinājuma izdarīšanai par to, ka par pamatotu varētu tikt uzskatīts tikai tāds tarifs, kas atbilst vidējam Eiropas Savienības dalībvalstīs noteiktam tarifam. Turklāt no šāda secinājuma, ja tas tā būtu domāts, pēc būtības izrietētu, ka jebkura atkāpe no vidējā tarifa būtu vērtējama kā pārmērīga jeb ievērojami augstāka par pārējās dalībvalstīs piemērotajiem tarifiem. Tas neatbilstu Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā norādītajam, ne arī ģenerālvokāta apsvērumiem, kur detalizētāk izklāstīts pamatojums secinājumam, ka par pārkāpumu būtu uzskatāmas tikai tās cenas, kas ievērojami un pastāvīgi pārsniedz etalontarifu.

Taču Senāts nesaskata, ka apgabaltiesa pēc būtības būtu izdarījusi secinājumu par to, ka pieteicējas noteiktajam tarifam ir jāatbilst vidējam Eiropas Savienības dalībvalstīs noteiktam tarifam, lai strīdus tarifu atzītu par pamatotu. Kā redzams no apgabaltiesas sprieduma, strīdus norāde ir izteikta vērtējuma ietvaros, kur pārbaudīts pārsūdzētā lēmuma tiesiskums attiecībā uz etalondalībvalstu un secīgi – etalontarifu noskaidrošanu, lai saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas atzītu metodi varētu veikt Latvijā noteikto tarifu

salīdzinājumu ar citās dalībvalstīs noteiktajiem tarifiem, vienlaikus apgabaltiesai arī pārbaudot tarifu salīdzinājuma rezultātus un konstatējot tarifu atšķirības. No tā, kur sprieduma struktūrā atrodas strīdīgā norāde, un no paša apgabaltiesas vērtējuma kopsakarā ar pārsūdzētā lēmuma attiecīgo sadaļu var saprast, ka pēc būtības apgabaltiesas mērķis bija norādīt uz Latvijā noteiktā tarifa atšķirībām salīdzinājumā ar citās dalībvalstīs noteiktajiem tarifiem jeb Latvijā noteiktā tarifa vietu visu citu tarifu vidū (proti, atbilstību citiem tarifiem), nevis izdarīt secinājumu par tā pārmērību un to, ka pareizs var būt tikai tāds tarifs, kas ir līdzvērtīgs vidējam tarifam Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Uz minēto apgabaltiesas mērķi norāda arī šā sprieduma 19.punktā konstatētais, ka apgabaltiesa secinājumu par tarifa pārmērīgumu izdarījusi, atsaucoties uz tarifu salīdzinājumu ar Igaunijā un Lietuvā noteiktajiem tarifiem un faktu, ka Latvijā noteiktie tarifi ir ievērojami augstāki jeb novērtējot Latvijā noteikto tarifu vietu salīdzināmo dalībvalstu vidū. Proti, apgabaltiesa nav atzinusi, ka tarifs ir pārmērīgs, jo tas neatbilst vidējiem Savienības tarifiem.

Šādos apstākļos Senāts atzīst, ka pieteicējas apstrīdētā apgabaltiesas norāde ir vērtējama vienīgi kā neveiksmīgs formulējums, un tādējādi nevar ietekmēt spriedumu pēc būtības.

Tarifa pārmērīguma atspēkošana

[21] Pieteicēja argumentē, ka apgabaltiesa nepamatoti tai pārmetusi nepareizu Eiropas Savienības Tiesas sprieduma AKKA/LAA lietā interpretāciju.

No pieteicējas 2018.gada 20.augusta paskaidrojumiem, kas sniegti apgabaltiesai pēc iepriekšējā Senāta sprieduma izskatāmajā lietā, kā arī no kasācijas sūdzības izriet tās uzskats, ka gadījumā, ja pieteicēja pierādīs, ka autoratlīdzību administrēšanas izmaksu proporcija tarifā nepārsniedz 20 %, tad tarifs nebūs uzskatāms par pārmērīgu. Šis uzskats pieteicējas ieskatā balstīts uz Eiropas Savienības Tiesas sprieduma AKKA/LAA lietā apsvērumiem.

Savukārt apgabaltiesa norādījusi, ka Eiropas Savienības Tiesa spriedumā AKKA/LAA lietā, secinot, ka izmaksu daļa 20 % apmērā no ieņēmumu kopsummas pirmšķietami nav pārmērīga salīdzinājumā ar autortiesību subjektiem izmaksātajām summām un līdz ar to neliecina par neefektīvu pārvaldību, nav izdarījusi secinājumu par to, ka pieteicējas cena nav pārmērīga un ka nav konstatējams pārkāpums.

Pārbaudot šo pieteicējas argumentu, Senāts atzīst, ka apgabaltiesa pamatoti ir uzskatījusi, ka viens pats apstāklis, ka izmaksu proporcija tarifā nepārsniedz 20 %, nevar atspēkot tarifa pārmērīgumu. Par pretējo neliecina arī Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā paustie apsvērumi.

Senāts norāda, ka jēgpilnai Eiropas Savienības Tiesas sprieduma AKKA/LAA lietā attiecīgo apsvērumu piemērošanai tie ir jālasa savstarpējā kopsakarā un ievērojot to mērķi. Proti, to mērķis bija izskaidrot, kā autortiesību pārvaldījuma organizācija var pierādīt, ka tarifs nav pārmērīgs apstākļos, kad tās tarifs ievērojami atšķiras no tarifiem, kas noteikti salīdzināmās dalībvalstīs. Šai sakarā Eiropas Savienības Tiesa ir norādījusi uz trijiem aspektiem: uz proporciju starp autoratlīdzības lielumu un tiesību subjektiem faktiski samaksāto summu jeb autoratlīdzību ieņēmumu daļas, kas tiek izlietota iekasēšanas, pārvaldības un sadales izmaksām, attiecību pret kopējiem ieņēmumiem (*sprieduma 58.punkts*); uz autoratlīdzību iekasēšanas, pārvaldības un sadales izmaksu

apmēra, ja tas ir augstāks nekā etalonvalstīs, objektivitāti (*sprieduma 59.punkts*); uz atlīdzības, ko pieteicēja maksā tiesību subjektiem, ja tā ir augstāka nekā etalonvalstīs, objektivitāti (*sprieduma 60.punkts*). Tā rezultātā, atbildot uz Senāta uzdoto prejudiciālo jautājumu, Tiesa norādījusi, ka autortiesību pārvaldījuma organizācijai ir jāpierāda, ka tās cenas ir taisnīgas, atsaucoties uz objektīviem faktoriem, kuri ietekmē vai nu pārvaldības izmaksas, vai tiesību subjektu atlīdzības (*sprieduma 61.punkts*).

No iepriekš minētā izriet, ka autortiesību pārvaldījuma organizācijai ir jāpierāda iekasēšanas, pārvaldības un sadales izmaksu, kā arī autoriem izmaksāto summu, ja tās ir augstākas nekā etalonvalstīs, objektivitāte pati par sevi, neraugoties uz to, kāda ir šo izmaksu savstarpējā proporcija tarifā. Šeit īpaši jāakcentē no Eiropas Savienības Tiesas sprieduma 59.punkta pēdējā teikuma izrietošais, ka autortiesību pārvaldījuma organizācijai ir jāpierāda iekasēšanas, pārvaldības un sadales izmaksu objektivitāte tad, ja šīs izmaksas pārsniedz etalonvalstīs konstatējamās. Proti, arī tad, ja šīs izmaksas iekļaujas 20 % robežās, bet tomēr pārsniedz etalonvalstīs noteiktās, tad autortiesību pārvaldījuma organizācijai tas ir jāpamato. Tas arī ir loģiski, tā kā pārbaudes priekšmets lietā ir fakts, ka strīdus tarifs savā apmērā atšķiras no tarifiem, kas noteikti salīdzināmās dalībvalstīs. Tikai proporcija starp diviem iepriekš minētajiem lielumiem viena tarifa robežās nevar izskaidrot ievērojamo tarifa apmēra atšķirību attiecībā pret salīdzināmās dalībvalstīs noteiktajiem tarifiem. Proporcijai ir nozīme tiktāl, ciktāl tā palīdz noskaidrot, cik samērīgas un pamatotas ir autoratlīdzību iekasēšanas, pārvaldības un sadales izmaksas, tādējādi dodot papildu iespēju novērtēt šo izmaksu objektivitāti. Taču tas neatbrīvo autortiesību pārvaldījuma organizāciju no pienākuma pamatot šo izmaksu, kā arī autoriem izmaksāto summu apmēra objektivitāti, ja viens no šiem lielumiem vai abi no tiem pārsniedz etalonvalstīs konstatējamo. Šis pienākums pamatot izmaksu objektivitāti turklāt var kalpot pašas autortiesību pārvaldījuma organizācijas labā, tā kā tas rada iespēju attaisnot jebkādu izmaksu apmēru (arī tādu, kas pārsniedz 20 % proporciju), ja vien šīs izmaksas ir objektīvi pamatotas.

Tam, ka ir jāpamato izmaksu objektivitāte, principā neiebilst arī pieteicēja. Proti, apgabaltiesa norādījusi, ka pieteicējas pieeja (ja izmaksas nepārsniedz Eiropas Savienības Tiesas noteikto proporciju, tad pārkāpums nav konstatējams) var radīt faktisku nesamērīgu tarifu pieauguma risku. Savukārt pieteicēja, atbildot uz šīm bažām, norādījusi, ka Eiropas Savienības Tiesa 20 % testā ir „iebūvējusi” drošības mehānismu, kas nepieļauj tarifa neierobežotu palielināšanu, šai sakarā atsaucoties uz sprieduma 60.punktu un tajā norādīto, ka gadījumā, ja izrādītos, ka atlīdzības, ko pieteicēja maksā tiesību subjektiem, ir augstākas par etalonvalstīs maksātajām un ka šo atšķirību var uzskatīt par ievērojamu, pieteicējai būtu šis apstāklis jāattaisno. Senāts norāda, ka pieteicējas minētais „drošības mehānisms” iepretim „20 % testam” pēc būtības nozīmē tikai to, ka pieteicējai ir pienākums pierādīt izmaksu apmēra pamatotību.

[22] Pieteicēja iebildusi, ka apgabaltiesa nav atbildējusi uz pieteicējas argumentiem, ar kuriem tā pamatojusi izdevumu ilgi lietojama aktīva – kolektīvā pārvaldījuma programmatūras – attīstīšanai neieskaitīšanu administrēšanas izmaksās, tādējādi administrēšanas izmaksām nepārsniedzot 20 % robežu. Tāpat apgabaltiesa nav atbildējusi uz pieteicējas argumentu par to, ka, pat ja šie izdevumi tiktu iekļauti administrēšanas izmaksās, to kopējā apmēra palielinājuma ietekme uz proporciju būtu niecīga. Pieteicēja iebilst arī pret apgabaltiesas apsvērumiem, ar kuriem tā noraidījusi

pieteicējas argumentus par darbaspēka nodokļiem, kas Latvijā esot augstāki nekā citās valstīs un kas tādējādi vēl vairāk apliecinot, ka administrēšanas izmaksu iekļaušanās 20 % robežās ir īpaši pārliecinošs indikators pārkāpuma neesībai.

Saistībā ar šiem argumentiem Senāts vispirms norāda turpmāk minēto.

Gan no pieteicējas 2018.gada 20.augusta paskaidrojumiem, kas sniegti apgabaltiesai pēc iepriekšējā Senāta sprieduma izskatāmajā lietā, gan no kasācijas sūdzības secināms, ka minētie argumenti ir vērsti uz to, lai pierādītu autoratlīdzību administrēšanas izmaksu iekļaušanos 20 % proporcijā vai arī – lai attaisnotu šīs proporcijas pārsniegumu. Taču, kā tas izriet jau no iepriekš minētā, tas, ka izmaksas iekļaujas 20 % robežās, pats par sevi nevar izskaidrot ievērojamo tarifa apmēra atšķirību attiecībā pret salīdzināmās dalībvalstīs noteiktajiem tarifiem, kā arī nevar liecināt par to, ka šīs izmaksas ir objektīvi pamatotas. Lai rastu izskaidrojumu un attaisnojumu, kāpēc Latvijā noteiktie tarifi ir vismaz divas reizes augstāki nekā Igaunijā un Lietuvā, ir jāzina šo izmaksu (gan autoratlīdzību administrēšanas izmaksu, gan autoriem izmaksājamo atlīdzību) struktūra un lielums, kā arī jāsniedz pamatojums šo izmaksu nepieciešamībai un to apmēram. Tādējādi pastāv iespēja attaisnot arī tādas autoratlīdzību administrēšanas izmaksas, kas pārsniedz pieteicējas norādīto proporciju, vai arī tieši pretēji – arī 20 % robežās ietilpstošās izmaksas var izrādīties tādas, kas nav nepieciešamas vai arī ir pārlielu lielas.

Šādos apstākļos pieteicējas argumentiem, kas pamato izmaksu iekļaušanos noteiktā proporcijā vai attaisno šīs proporcijas pārsniegumu, pašiem par sevi nav izšķirošas nozīmes. Nozīme ir tam, vai šīs tarifu veidojošās izmaksas (katra šo izmaksu sastāvdaļa, nevis tikai atsevišķs izmaksu elements, piemēram, nodokļi) un to apmērs ir pamatots. Ievērojot minēto, tam, ka apgabaltiesa nav atbildējusi uz konkrētiem pieteicējas apsvērumiem, nav ietekmes uz lietas rezultātu.

Papildus attiecībā par to, ka pieteicēja no administrēšanas izmaksām izslēgusi izdevumus ilgi lietojama aktīva – kolektīvā pārvaldījuma programmatūras – attīstīšanai, jānorāda, ka no izmaksām nevar izslēgt izdevumus, kas ir veidojuši strīdus tarifu. Pretējā gadījumā nebūtu iespējams objektīvi novērtēt, vai tarifa pārmērīgums ir attaisnojams, jo tarifa pārmērīguma vērtējumā vienmēr varētu ņemt vērā tādas tarifu faktiski veidojošos elementus, kuri (vai to apmērs) būtu grūti pamatojami. Tādējādi Senāts piekrīt apgabaltiesai, ka pieteicēja nepamatoti izslēgusi no administrēšanas izmaksām izdevumus kolektīvā pārvaldījuma programmatūras attīstīšanai, secīgi arī nepamatojot, ka šīs konkrētās izmaksas un to apmērs ir objektīvi attaisnojams.

Naudas soda aprēķina bāzes noteikšana

[23] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējas iekasētā autoratlīdzību daļa, ko izmaksā autoriem, ir iekļaujama pieteicējas sniegto pakalpojumu vērtībā jeb neto apgrozījumā, no kura ir aprēķināms naudas sods.

Apgabaltiesa atzina, ka pieteicēja un autori ir uzskatāmi par vienu saimniecisku vienību, tādēļ autoriem izmaksājamās atlīdzības ir ieskaitāmas pieteicējas neto apgrozījumā. Minētais secinājums citstarp balstīts uz atzinumu, ka pieteicēja ir uzņēmusies visa veida riskus, kas saistīti ar tās darbības pastāvēšanu, un šīs attiecības neatbilst pilnvarojuma attiecību raksturam, secīgi – tās nav uzskatāmas par starpniecības attiecībām.

Pieteicēja iebilst šim apgabaltiesas atzinumam, jo risku uzņemšanās saimnieciskās darbības veicēju neliedzot raksturot kā pilnvarnieku jeb aģentu, būtiski esot vienīgi tas, vai saimnieciskās darbības veicējs uzņemas tirgus risku (apsola piegādātājam (autoram) noteiktu labumu (atlīdzību), kas jādod (jāmaksā) neatkarīgi no veiksmes tālāk pārdošanā (licenču izsniegšanā)). Pieteicēja šādu risku neuzņemoties. Šai sakarā pieteicēja atsauca uz Eiropas Komisijas Pamatnostādnēm vertikālo ierobežojumu jomā (Eiropas Komisijas 2010.gada 10.maija paziņojums „Pamatnostādnes vertikālo ierobežojumu jomā” Nr. 2010/C 130/01 (turpmāk – pamatnostādnes)).

Senāts atzīst, ka šis pieteicējas arguments ir noraidāms divu iemeslu dēļ.

Pirmkārt, kā to pamatoti norādījusi Konkurences padome savos paskaidrojumos, konkrētajā gadījumā nav pamata atsaukties uz pamatnostādnēm, kurās citstarp definēts pilnvarojuma līgums un faktori, kuri ir jāņem vērā, noskaidrojot, vai nolīgums atbilst pilnvarojuma līguma būtībai. Šīs pamatnostādnes ir pieņemtas Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta, kas reglamentē jautājumus par aizliegtām vienošanām uzņēmumu starpā, piemērošanas vajadzībām. Pilnvarojuma līgumi parasti neietilpst 101.panta piemērošanas jomā, tādēļ, lai noteiktu, vai uz tiem attiecas Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.pants, pamatnostādnēs ir izklāstīti kritēriji, pēc kuriem, tostarp ņemot vērā reālo ekonomisko stāvokli, nevis tiesisko formu, var noteikt, vai konkrētais līgums ir pilnvarojuma līgums. Proti, pamatnostādņu mērķis ir definēt kritērijus, pēc kuriem tirgus dalībnieki var vadīties un noteikt, vai uzņēmumi konkrētā nolīguma ietvaros ir uzskatāmi par neatkarīgiem uzņēmumiem un vai to savstarpēji noslēgtā vienošanās ir pakļauta aizliegumam, kas definēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.pantā. Taču izskatāmajā lietā netiek vērtēta konkrēta nolīguma atbilstība Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.pantam (tostarp, vai autori un biedrība ir konkurenti šā nolīguma ietvaros), bet gan tiek noskaidrots, vai ir pieļauts Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkta un Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta otrās daļas „a” apakšpunkta pārkāpums jeb dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpums.

Otrkārt, no pieteicējas atsaukšanās uz pamatnostādnēm (kur skaidrots, kā kvalificēt konkrētu nolīgumu starp diviem tirgus dalībniekiem), kā arī no argumenta izklāsta var secināt, ka pieteicēja uz autoru un pieteicējas kā biedrības attiecībām raudzījusi kā uz līgumiskām attiecībām, turklāt parastā situācijā, un šādā veidā arī analizējusi tirgus risku esību vai neesību jeb šo risku uzņemšanos vai neuzņemšanos (tiesa gan, neatsaucoties uz konkrētu nolīgumu). Taču apgabaltiesa secinājumu par to, ka pieteicēja uzņemas visa veida riskus, izdarījusi, balstoties uz to, kā ir organizēta pieteicējas darbība kopumā. Pieteicēja nav ņēmusi vērā, ka pieteicējas attiecības ar autoriem, kā arī tiesības un pienākumus, tostarp saistībā ar atlīdzības lieluma noteikšanu licences līgumos, autoratlīdzību iekasēšanu, sadali un izmaksu, visupirms reglamentē Autortiesību likuma normas. Piemēram, kā tas būs redzams no tālāk citētajām tiesību normām, attiecībā uz vairākiem autoru darbu izmantošanas veidiem kolektīvā pārvaldījuma organizācijai ir pienākums autoratlīdzības noteikt un iekasēt uz likuma pamata. Tādējādi Senāts uzskata, ka atsaukšanās uz „tirgus risku” neesību konkrētajā lietā, it īpaši ņemot vērā kolektīvā pārvaldījuma organizācijas īpašos mērķus un uzdevumus, kā arī to, ka tā vispār nevar gūt peļņu (līdz ar to arī neriskē ar to), bez pienācīga pamatojuma nevar atspēkot apgabaltiesas secinājumus.

[24] Pieteicēja pārmet apgabaltiesai, ka tā nav atbildējusi uz vairākiem pieteicējas rakstveida paskaidrojumos izteiktiem argumentiem.

Senāts konstatē, ka pieteicēja, reaģējot uz Eiropas Savienības Tiesas spriedumā AKKA/LAA lietā paustajiem apsvērumiem par to, kas varētu tikt ņemts vērā, nosakot, vai autori un pieteicēja ir viena saimnieciska vienība (proti, Tiesa norādīja, ka varētu tikt ņemtas vērā juridiskās un saimnieciskās saites, sprieduma 67.punkts), 2017.gada 19.oktobra un 2018.gada 10.oktobra paskaidrojumos ir norādījusi, ka pieteicējas juridiskās saites ar autoriem ir raksturojamas kā pilnvarojuma attiecības, kas izrietot no Autortiesību likuma 63.panta piektās daļas 1.punkta, 65.panta pirmās daļas 3.punkta un 66.panta ceturtnās daļas. Tāpat pieteicēja atsaukusies uz publiski pieejamiem pieteicējas līgumiem ar autoriem (paskaidrojumos ir norāde uz interneta saiti, kas šā sprieduma taisīšanas brīdī vairs nedarbojas, savukārt kasācijas sūdzībā ir norāde, ka šādi līgumi esot atrodami lietas materiālos), kuri esot pilnvarojuma līgumi, kā arī uz citu valstu pieeju, atbilstoši kurai juridiskais risinājums esot autora mantisko tiesību nodošana kolektīvā pārvaldījuma organizācijai. Pieteicēja arī vērsusi uzmanību uz to, ka autoru un pieteicējas juridiskās saiknes ir saimnieciskai vienībai neraksturīgi vājas, jo tikai neliela daļa autoru ir pieteicējas biedri, bet ar lielāko daļu autoru ir noslēgti līgumi. Pieteicēja skaidrojusi arī pieteicējas kā biedrības un tās biedru saimniecisko saišu salīdzināmību ar „ieguldītāja – komersanta” attiecībām. Visbeidzot, pieteicēja izdarījusi secinājumu, ka autori un pieteicēja neveido vienu saimniecisku vienību, bet pēc ekonomiskās būtības pieteicēja saņem no autoriem atlīdzību par pakalpojumu, nevis sadala autoriem gūto peļņu.

Apgabaltiesa spriedumā ir izdarījusi pieteicējas viedoklim pretēju secinājumu, atzīstot, ka pieteicēja un autori veido vienu saimniecisku vienību, taču apgabaltiesa nav izsvērusi pieteicējas argumentus par pretējo, savu spriedumu balstot pavisam uz citiem motīviem. Tomēr turpmāk minēto iemeslu dēļ Senāts atzīst, ka šo argumentu neapsvēršana nevarēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas.

[25] Senāts konstatē, ka pieteicēja paskaidrojumos ir vienīgi citējusi Autortiesību likuma normas, taču dziļāk tās nav analizējusi. Arī kasācijas sūdzībā nav šādas analīzes. Līdz ar to Senāts pieņem, ka secinājumu par to, ka pieteicējas juridiskās saites ar autoriem ir raksturojamas kā pilnvarojuma attiecības, pieteicēja izdarījusi, balstoties uz Autortiesību likuma 66.panta ceturtnajā daļā lietoto atsauci uz pilnvarojuma neesību.

Taču Senāts atzīst, ka pieteicēja uz Autortiesību likuma normām ir atsaukusies selektīvi, tādējādi radot maldīgu iespaidu par tiesību normu sistēmu un secinājumiem, kādus var izdarīt, balstoties uz šo sistēmu.

Autortiesību likuma (redakcijā, kas bija spēkā apgalvotā pārkāpuma laikā) 63.panta pirmā daļa paredz, ka autortiesību un blakustiesību subjektu mantisko tiesību aizsardzību, ja šīs tiesības nevar nodrošināt individuālā kārtā vai šāda aizsardzība ir apgrūtināta, veic mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija, bet panta trešā daļa noteic, ka autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju izveido autori, un tās darbības mērķis ir autoru tiesību kolektīvā pārvaldīšana.

Likuma 63.panta piektās daļas 1.punkts noteic, ka autortiesību un blakustiesību subjektu mantiskās tiesības tikai kolektīvi tiek administrētas attiecībā uz publisku izpildījumu, ja tas notiek izklaides vietās, kafejnīcās, veikalos, viesnīcās un citās tamlīdzīgās vietās.

Atbilstoši likuma 64.panta, kas reglamentē mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas pārstāvības tiesību apjomu, otrā daļa paredz, ka minētās organizācijas saskaņā ar noslēgtajiem rakstveida līgumiem aizstāv autortiesību un blakustiesību subjektu mantiskās tiesības, kuras izriet no autortiesībām vai blakustiesībām. Savukārt saskaņā ar panta trešo daļu attiecībā uz šā likuma 63.panta piektajā daļā minētajiem darbu izmantošanas veidiem šī organizācija ir tiesīga pārstāvēt tiesību īpašniekus bez attiecīga līguma slēgšanas.

Likuma 65.pants reglamentē mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas funkcijas. Tā pirmās daļas 1.punkts nosaka, ka organizācija vienojas ar autoru darbu izmantotājiem par atlīdzības lielumu, maksāšanas kārtību un citiem noteikumiem, ar kādiem izdod licences, bet 2.punkts – ka organizācija izsniedz autoru darbu izmantotājiem licences un iekasē licencē paredzēto atlīdzību. Atbilstoši 3.punktam organizācija nosaka taisnīgu atlīdzību gadījumos, kad saskaņā ar šā likuma 63.panta piekto daļu organizācijai ir pienākums administrēt autortiesību un blakustiesību subjektu mantiskās tiesības uz likuma pamata, un iekasē noteikto atlīdzību, bet 5.punkts noteic, ka organizācija sadala iekasēto atlīdzību un izmaksā to autortiesību un blakustiesību subjektiem. Panta otrā daļa paredz, ka citas mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju funkcijas nosaka līgums, ko noslēgusi attiecīgā organizācija un autortiesību vai blakustiesību subjekts.

Likuma 66.panta ceturtnā daļa noteic, ka autortiesību un blakustiesību subjekti, kas nav pilnvarojuši organizācijas iekasēt šā likuma 65.pantā paredzēto atlīdzību, ir tiesīgi pieprasīt, lai organizācijas izmaksā viņiem pienākošos atlīdzību saskaņā ar izdarīto atlīdzības sadali, kā arī lai izslēdz viņu darbus vai izpildījumu no licencēm, ko šīs organizācijas izdod darbu un blakustiesību objektu izmantotājiem.

No iepriekš minētajām tiesību normām izriet, ka autoru mantisko tiesību aizsardzību veic mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija, kuru izveido autori. Organizācija autoru mantiskās tiesības aizstāv, pamatojoties uz līguma vai – likumā noteiktos gadījumos – likuma pamata. Organizācijas funkcijas pamatā nosaka likums, bet tādas funkcijas, kas nav minētas likumā, paredz līgumā. Gadījumos, kad organizācijai ir pienākums administrēt autoru mantiskās tiesības uz likuma pamata, tā pieņem lēmumu par taisnīgu atlīdzību autoriem un arī iekasē šo atlīdzību. Visbeidzot, ja organizācija atlīdzību ir iekasējusi uz likuma pamata jeb, kā tas norādīts Autoratlīdzības likuma 66.panta ceturtnajā daļā, autori nav pilnvarojuši organizāciju iekasēt atlīdzību, tad autoram jebkurā gadījumā ir tiesības uz šo atlīdzību, kā arī ir tiesības prasīt, lai par viņa darbiem netiek izsniegtas licences. No likuma tiesību normu sistēmas var secināt, ka ar Autoratlīdzības likuma 66.panta ceturtnajā daļā minēto vārdkopu „nav pilnvarojuši” ir domāts apstāklis, kad autors nav noslēdzis līgumu ar organizāciju, bet tā autoratlīdzību iekasē uz likuma pamata.

No minētā var izdarīt secinājumu, ka autoru un organizācijas attiecības ne vienmēr ir līgumiskas. Tādēļ nav pamata vispārināt un atzīt, ka organizācija autoratlīdzību iekasē, balstoties tikai uz līgumā dotu pilnvarojumu un ka tādējādi organizācijas juridiskās saites ar autoriem ir raksturojamas vienīgi kā pilnvarojuma attiecības. Turklāt, pat ja šīs attiecības ir līgumiskas un formāli autors pilnvaro organizāciju aizstāvēt tā mantiskās tiesības, tad tomēr jautājums par to, vai autors savu rīcību tirgū nosaka autonomi jeb patstāvīgi un organizācija ir vienīgi starpnieks autoratlīdzības iekasēšanā, sadalīšanā un izmaksā, ir atkarīgs no konkrēta līguma noteikumiem. Vienlaikus ir jāņem vērā

organizācijai jau likumā paredzētā funkcija, ka tieši organizācija ir tā, kas ar autoru darbu izmantotājiem vienojas par atlīdzības lielumu, maksāšanas kārtību un citiem noteikumiem, ar kādiem izdod licences, kas citkārt būtu paša autora ziņā (Autortiesību likuma 41.panta pirmā daļa). Tādējādi tas vien, ka autors savu tiesību pārvaldīšanai ar organizāciju ir noslēdzis līgumu, vēl neliecina, ka autors savu rīcību tirgū nosaka autonomi.

[26] Pieteicēja, norādot, ka juridiskās saites starp autoriem un organizāciju ir vērtējamas kā saimnieciskai vienībai neraksturīgi vājas, ir acīmredzot domājuši autora iesaistīšanos organizācijā biedra statusā.

Senāts vērš uzmanību: lai juridiski nošķirtas personas kvalificētu kā vienu ekonomisku vienību jeb uzņēmumu, ir jākonstatē, ka tās savu rīcību attiecīgajā tirgū nenosaka autonomi, bet, ņemot vērā ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās saiknes, kas tās savstarpēji vieno, šajā nolūkā ir pakļautas vadības vienības faktiski īstenotai izšķirošai ietekmei (sal., piemēram, *Eiropas Savienības Tiesas 2022.gada 12.maija sprieduma lietā „Servizio Elettrico Nazionale u. c.”*, C-377/20, [ECLI:EU:C:2022:379](#), 108.punkts un tur minētā judikatūra). Proti, tam, tieši kādā veidā autori un pieteicēja ir juridiski sasaistīti, nav nozīmes. Nozīme ir tam, vai šī saikne paredz, ka autors savu rīcību tirgū nenoteic autonomi. Kā tas izriet no iepriekš konstatētā, tas, vai autors savā darbībā ir autonomi, ir atkarīgs no Autortiesību likumā noteiktā, kā ir organizēta pieteicējas darbība kopumā, kādi ir tās pienākumi un tiesības un kādas ir tās likumiskās un līgumiskās attiecības ar autoriem kontekstā ar autoratlīdzību noteikšanu un iekasēšanu.

Secīgi nav nozīmes arī pieteicējas argumentam par to, kāds ir autoru kā biedrības biedru iesaistes raksturs biedrībā. Turklāt Senāts norāda, ka nav pamata salīdzināt biedra un biedrības tiesiskās attiecības ar komersanta un kapitāldaļu turētāja tiesiskajām attiecībām un uz tā pamata izdarīt jebkādas secinājumus. Ir skaidrs, ka šīs attiecības nav salīdzināmas un nebūs identiskas. Taču tas nenozīmē, ka tas izslēdz tādu juridisku saišu pastāvēšanu starp autoru un biedrību, kas ierobežo autoru iespējas savu rīcību attiecīgajā tirgū noteikt autonomi.

[27] Senāts nepiekrīt, ka, iekļaujot autoriem izmaksāto autoratlīdzības daļu ieņēmumos jeb neto apgrozījumā, apgabaltiesa ir nepamatoti veikusi tiesību normu tālākveidošanu. No Ministru kabineta 2006.gada 3.oktobra noteikumiem Nr. 808 „Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem”, arī no 38.punkta, uz kuru atsaucas pieteicēja, neizriet, ka pieteicējas savāktā autoratlīdzības daļa, kas sadalīta un izmaksāta autoriem, nevar tikt iekļauta ieņēmumos. Tieši pretēji – atbilstoši noteikumu 32.punktam ieņēmumu un izdevumu pārskatā ietver *visus* ieņēmumus un visus izdevumus, izņemot atsevišķus šajā punktā norādītus izdevumu veidus.

Pieteicēja, izvirzot šo argumentu, faktiski atsaucas nevis uz tiesību normām, bet gan uz savu praksi, atbilstoši kurai pieteicēja ieņēmumos iekļauj tikai to savākto autoratlīdzību daļu, kas atbilst pieteicējas izdevumiem par autoratlīdzības iekasēšanu, sadalīšanu un izmaksāšanu, tajā pašā laikā ieņēmumos neiekļaujot atlikušo autoratlīdzību daļu, kas tiek izmaksāta autoriem. Secīgi – tas, ka apgabaltiesa ir uzskatījusi, ka autoratlīdzību daļa, kas izmaksājama autoriem, ir iekļaujama apgrozījumā, nenozīmē, ka apgabaltiesa ir tālākveidojusi tiesību normas.

[28] Pieteicēja norāda uz pretrunīgu apgabaltiesas argumentāciju.

Apgabaltiesa spriedumā ir piekritusi Konkurences padomes lēmumā atzītajam, ka attiecībā uz augšupejošo tirgu gadījumā, ja pieteicējas noteiktie pārmērīgie tarifi attur tirgus dalībniekus izmantot autoru, tostarp ārvalstu, darbus, samazinās gan Latvijas, gan ārvalstu autoru ieņēmumi. Vienlaikus, vērtējot, vai biedrība un autori ir uzskatāmi par vienu saimniecisku vienību, apgabaltiesa atzinusi, ka labumu no netaisnīgas cenas jeb pieļautā pārkāpuma gūst gan pieteicēja, gan autori. Tādējādi pirmšķietami rodas pretrunīgs iespaids, ka netaisnīgas cenas gadījumā autori gan zaudē, gan arī iegūst.

Tomēr Senāts pretrunu nesaskata. Tieši pretēji, saprātīgi apsvērumi liek secināt, ka autori patiešām var gan zaudēt, gan arī iegūt netaisnīgu cenu gadījumā: ja netaisnīga cena attur tirgus dalībniekus iegādāties licences (krīt pieprasījums), tad autori var arī zaudēt; tomēr, ja iepriekš minētais scenārijs neiestājas, tad autori no netaisnīgas cenas iegūst.

Pievienošanās Konkurences padomes apsvērumiem

[29] Senāts piekrīt, ka apgabaltiesa pamatā ir pievienojusies Konkurences padomes lēmuma un paskaidrojumu apsvērumiem. Tas var radīt priekšstatu par netaisnīgu procesu. Vienlaikus šajā lietā ir jāņem vērā, ka pamatā Konkurences padomes argumentācija, it īpaši pēc Eiropas Savienības Tiesas sprieduma AKKA/LAA lietā un iepriekšējā Senāta sprieduma izskatāmajā lietā, ir vērsta uz tādu argumentu atspēkošanu un jautājumu atrisināšanu, kurus savā argumentācijā lietas gaitā bija izvirzījusi pieteicēja un kurus apsvērusi arī Eiropas Savienības Tiesa un Senāts. Citiem vārdiem, apgabaltiesas spriedums kopumā ir rezultāts vispusīgam un detalizētam tiesas procesam, kura ietvaros ir apsvērta virkne pieteicējas izvirzīto šaubu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 2.janvāra spriedumu, bet biedrības „Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Dz. Amerika

A. Kovaļevska

I. Višķere